

ԴԱՍԱՍԿՈՍԻ ՄԵՋ ԶԻՆՈՒՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴՐԱԿԱՌՔ ՄԸ ԴԱՅՐԹԵՅԱԼ

Երեքշաբթի, 15 Փետրուար 2022-ին, գիսուորական աղբիւր մը ՍԱՆԱԿ-ի հաղորդեց, որ առաւօտեան ժամը 7:25-ին, Դամասկոսի «Տուար ճամա-

րեք» շրջանին մօտ տեղադրուած գիսուորական փոխադրակառքի մը մէջ ահաբեկիչներու կողմէ տեղաւորուած ական մը պայթեցաւ, որուն հետեւանքով գիսուոր մը նահատակուեցաւ եւ 11 վիրաւոր արձանագրուեցաւ:

ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՅ ԴԱՏԻ ՅԱՆՁՆԱՏՈՒԻՄԸ ԽՍՏԻ ԿԸ ԴԱՏԱԴԱՐՏԷ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻ ԿՈՂՄԷ ԿԻՐԱՌՈՒԿԸ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՅԵՂԱՍԴԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅ ԺՈՂՎՈՒՐԻՆ ՆԿԱՏՄԱՐ

Սուրիոյ Հայ Դատի Յանձնախումբը իր մտահոգութիւնը կը յայտնէ Արցախեան վերջին պատերազմին հետեւանքով բռնագրաւուած հայկական հողերու մշակութային կոթողներու ճակատագրին գծով յատուկ յանձնախումբ ստեղծելու Ատրպէյճանի իշխանութիւններուն որոշումին համար, որ կը նպատակադրէ՝ հայկական սրբատեղիներու, պատմամշակութային կոթողներու եւ տեղանուններու նենգափոխումը, ինչպէս նաեւ շրջանի հայկական հետքերու ջնջումն ու այդ հարստութեան իւրացումը: Տուեալ քայլը անգամ մը եւս կու գայ հաստատելու այն ակնյայտ փաստը, որ ատրպէյճանական իշխանութիւններու վերահսկողութեան տակ գտնուող հայկական մշակութային ժառանգութիւնը ենթակայ է իր պատմական արմատներէն պոկուելու իսկական վտանգին: Սոյն արարքը միջազգային հանրութեան եւ փորձագիտական շրջանակներուն մօտ յստակ համոզում կը յառաջացնէ, թէ մշակութային եւ կրօնական կոթողներու, սրբատեղիներու ոչնչացումն ու սրբապղծումը ոտնձգութիւն են ժողովուրդներու արժանապատուութեան, իսկ Ատրպէյճան կը նպատակադրէ մէկընդմիջտ խափանել պատմական փորձութիւններուն դիմակայելու եւ զարգանալու հայ ազգին կարելիութիւնը: Ան, ինչպէս անցեալին, այսօր եւս կը շարունակէ իր հակահայկական քաղաքականութիւնը: Եթէ Ատրպէյճանի համար Դարաբաղեան հակամարտութիւնը սկզբնական փուլով կը ծառայէր պատմութեան եւ մշակոյթի դէմ մեքենայութիւններ հիւսելու՝ արդարացնելու նախկին Ատրպէյճանական Խորհրդային Հանրապետութենէն հայկական բնակչութեան բռնի տեղահանումը, ներկայիս Ատրպէյճան կը միտի Արցախի դէմ ի գործ դրուած ռազմական ուժի ապօրինի կիրարկումը օրինականացնել: Արդարեւ, Սուրիոյ Հայ Դատի Յանձնախումբը խստիւ կը դատապարտէ Ատրպէյճանի կողմէ կիրառուած մշակութային ցեղասպանութիւնը հայ ժողովուրդին նկատմամբ, նաեւ կոչ կ'ուղղէ միջազգային հանրութեան կանխարգիլելու եւ կասեցնելու Ատրպէյճանի անմարդկային եւ գազանարար արարքը, եւ գայն միջազգային ատենաներու մօտ դատելու, որպէս պատերազմական ռճիր:

Սուրիոյ Հայ Դատի Յանձնախումբը

ԴՍԱԿԱՉԵԻ ԺԱՆՐԻ ԴԱՏՈՒԱՏՈՒԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՐՇԱԼ

Շաբաթ, 12 Փետրուար 2022-ի առաւօտեան ժամը 10:30Էն սկսեալ, Ազգ. Զարէն Եփփէ Ճեմարանի շրջափակին մէջ Հայկաի Նահանգային Խորհուրդի հայ համայնքի ներկայացուցիչներուն համադրմամբ, Բերիոյ Հայոց Թեմի Ազգ. Առաջնորդարանը, գործակցաբար Հայկաի Առողջապահական Տնօրէնութեան հետ, կազմակերպեց պսակածել ժահրին դէմ պատուաստումի երկրորդ արշաւը:

Արշաւին նպատակն էր օգտակար դառնալ համայնքի գաւակներուն դիւրացնելու անոնց պատուաստ ստանալու գործընթացը:

Այս արշաւին երկու տեսակ՝ չինական եւ անգլիական, պատուաստ ստացան 170 հայորդիներ եւ շրջանի բնակիչներէն շատեր:

Հայկաիայի Նազարեթ Մելքոնեան, որ եկած էր տիկնոջ հետ պատուաստ ստանալու ըսաւ. «Պատուաստը կարելոր կը համարեմ իմ եւ ընտանիքիս առողջութեան համար: Ուստի արձանագրուելով «Տիգրանեան» կեդրոն, այսօր ներկայացանք պատուաստումի: Շնորհակալութիւն կազմակերպիչ մարմինին եւ Առողջութեան Նախարարութեան, որ անվճար տրամադրեց պատուաստը, ինչպէս նաեւ Ազգ. Առաջնորդարանին, որ ճեմարանէն ներս նման նախաձեռնութեան կազմակերպման առիթը ընծայեց»:

Կարպիս Զեօշկերեան, որ եկած էր պատուաստ ստանալու տիկնոջ եւ երեք դուստրերուն հետ ըսաւ. «Աշխատանքը կազմակերպուած է, բժիշկներ իւրաքանչիւրիս համապատասխան խորհուրդներ կու տան նախքան պատուաստումը, ուստի մտահոգիչ ոչ մէկ բան կայ: Կը գնահատեմ աշխատանքը եւ շնորհակալութիւն կը յայտնեմ բոլորին»:

Իսկ Նանոր Տեր Ներսեսեան՝ հայկաի պետական համալսարանի ուսողութեան ճիւղի երկրորդ կարգի ուսանողուհի, որը շրջան մը տատամսելէ ետք ներկայացած էր պատուաստումի՝ իր եւ ընտանիքիս առողջութեան պահպանման նախանձախնդիր ըլլալով եւ վստահելով բժիշկներու խորհուրդին:

Արշաւը տեւեց մինչեւ յետմիջօրեի ժամը 3:00:

Ժողայր Կարապետեան

Խմբագրական

ՈՒՔՐԱՆԻՈՅ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԱՉԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ Կ'ԵՐԿԱՐԻ ՄԻՆՉԵՒ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ ԾՈՎ

Օրեր առաջ նկատելի դարձավ Ռուսիոյ Պաշտպանութեան Նախարարութեան ներկայացուցիչներու այցելութիւնները Սուրիա՝ սոր կործանիչներով եւ հրթիռներով զինելու Միջերկրականի ռուսական նաւատորմն ու Յմէյմիմ զինուորական կայանը:

Այս անգամ նկատելի էր լրատուութեանց եւ հաղորդագրութիւններու ընդմէջէն ռուսական կողմին յստակ ուղերձը՝ Արեւմուտքին, յատկապէս ՆԱԹՕ-ին:

Եթէ Ռուսիոյ Պաշտպանութեան Նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնեաներու նախկին այցելութիւնները Սուրիա եւ Յմէյմիմ կայան կարճ հաղորդագրութեամբ մը կը յայտարարուէին, այս անգամ այցելութեան եւ անոր նախորդող ռուսական կործանիչներու Սուրիա փոխադրելու նպատակին մասին յստակօրէն կը յայտարարուէր, ոչ միայն ռուսական պաշտօնական մամուլով, այլեւ սուրիական մամուլով:

Ռուսիոյ Պաշտպանութեան Նախարարութիւնը հաղորդագրութեամբ մը կը յայտարարէր, որ «Չինուորական այս ինքնաթիռները տեղափոխուած են Միջերկրական ծով ՆԱԹՕ-ի օդային ուժերու առկայութիւնը նկատի ունենալով: Այս կործանիչներն ու ռմբակոծիչները պիտի մասնակցին Միջերկրական ծովու արեւելեան հատուածին մէջ ռուսական ռազմածովային զինուորական մարզումներուն»:

Յստակ է, որ Ռուսիա ուղերձ կը յղէ Արեւմուտքին, որ Ուքրանիոյ հարցի սրման պարագային վտանգի կրնայ ենթարկել ՆԱԹՕ-ի ուժերը եւ Ուքրանիոյ վրայ յարձակման անոնց մասնակցութիւնը ձախողութեան դատապարտել:

Այս զարգացումներուն լոյսին տակ, սուրիական «Ուաթան Անլայն»-ը կը հաղորդէր, որ Ռուսիոյ պաշտպանութեան Նախարար Սերկէյ Շուէյկովի Դամասկոս այցելութիւնը եւ անոր հանդիպումը Նախագահ Պաշշար ալ Ասատի հետ ուղղակիօրէն կապուած են ուքրանական ճակատի սրման եւ անոր սուրիական ճակատին առնչումին հետ:

Աղբիւրը կ'աւելցնէր, որ Շուէյկովն Նախագահ Ասատին տեղեկացուցած է մանրամասնութիւնները ռազմական այն զօրավարութիւններուն, զորս ռուսական ուժերը պիտի սկսին սուրիական ափէն՝ ուքրանական ճակատին սրման հետ:

Պաշտօնական այս լրատուութիւնը ուղերձ մըն է արեւմուտքին այն առումով, որ Յմէյմիմ ռազմական կայանը պարզապէս ահաբեկչութեան դէմ պայքարի յենակէտ չէ այլեւս, անոր դերը կը գերազանցէ Սուրիոյ աշխարհագրութեան սահմանները՝ որպէս ռազմական յարձակումներու դէմ պաշտպանութեան խիզակ Միջերկրականի աւազանին մէջ, ռուսարեւմտեան միջազգային բախումներու սկսման պարագային:

Ռուսական զինուորական վարժութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ օրերուն:

Ուժերու ցուցադրութեան այս շարանը պիտի երկարի մինչեւ Ուքրանիոյ տագնապի լուծման եղանակի յստակացումը:

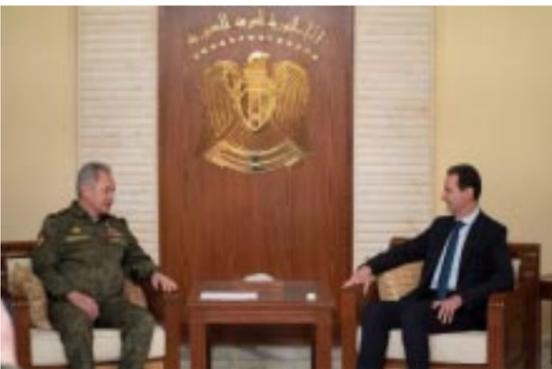
Լուծման պատերազմական տարբերակը բնականաբար պիտի առաջնորդէ լայնածաւալ պատերազմի, որուն մէջ պիտի ներքաշուի Նաեւ Միջին Արեւելքը՝ իր աշխարհագրական դիրքին եւ Միջերկրականի մէջ ռուսական ու ՆԱԹՕ-ի ուժերու կուտակման հետեւանքով:

Պատերազմի բռնկումով պիտի ազդուի Նաեւ հարաւային Կովկասը, յատկապէս Յայաստանը, որուն սահմանին կանգնած են արդէն Ատրայեճանն ու Թուրքիան:

Պատերազմի բռնկման պարագային Նուազագոյն վնասներով դուրս գալու քաղաքականութեան մշակման հրամայականին առջեւ են ե՛ւ Յայաստանը, ե՛ւ Սուրիան:

«Գ.»

-Երեքշաբթի, 15 Փետրուար 2022-ին, Սուրիոյ Նախագահութեան պաշտօնական կայքը հաղորդէր, որ Սուրիոյ Նախագահ Պաշշար ալ Ասատ ընդունեց Ռուսիոյ պաշտպանութեան նախարար Սերկէյ Շուէյկովն, որ Սուրիա այցելած էր գլխաւորելով զինուորական բարձր մակարդակի պատուիրակութիւն մը, հսկելու համար Թարթուսի նաւահանգիստէն ներս ռուսական զինուորական նաւատորմին մէջ ծովային զինուորական մարզումներուն: Հանդիպումին ընթացքին կողմերը խորհրդակցեցան Ռուսիոյ եւ Սուրիոյ այլազան ոլորտներու գործակցութեան, յատկապէս ահաբեկչութեան դէմ պայքարին մասին: Նախարար Շուէյկով վերահաստատեց, որ Ռուսիա պիտի շարունակէ զօրակցիլ Սուրիոյ՝ ահաբեկչութեան դէմ պայքարին մէջ, ինչպէս Նաեւ Սուրիոյ ժողովուրդին զօրավիգ պիտի կանգնի մինչեւ Սուրիոյ ամբողջական ազատագրումը, հակառակ անոր, որ զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումները հովանաւորող պետութիւնները ջանք չեն խնայեր Սուրիոյ մէջ ահաբեկչական շարժումը վերաշխուժացնելու:

-16 Փետրուարին, «Ուաթան Անլայն» հաղորդէր, որ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Սերկէյ Լաւրով ՄԱԿ-ի քարտուղար Անթոնիօ Կուրիերեայի հետ խորհրդակցեցաւ Սուրիոյ, Լիպիոյ, Պալէստինեան երկիրներու իրավիճակին եւ այլ հարցերու շուրջ:

Այս առիթով Ռուսիոյ Արտաքին Գործոց Նախարարութիւնը հաղորդագրութիւն մը հրատարակեց, ուր յայտնեց. «Լաւրով Կուրիերեայ տեղեկ պահեց Ռուսիոյ եւ Եւրոպայի գործակցութեան ու Անվտանգութեան Կազմակերպութեան անդամ պետութիւններուն միջեւ տեղի ունեցած Սուրիոյ եւ Լիպիոյ իրավիճակին առնչուող խորհրդակցութիւններուն արդիւնքներէն»:

-Նոյն օրը տեղական աղբիւրներ «Ուաթան Անլայն»ին հաղորդեցին, որ թրքական ուժեր Յալեպի հիւսիսային արուարձանի «Թալ Ռաֆաթ» քաղաքը ռմբակոծեցին, որուն հետեւանքով 3 քաղաքացի վիրաւորուեցաւ:

-Միւս կողմէ, Երեքշաբթի, 15 Փետրուար 2022-ին, ՍԱՆԱ հաղորդէր, որ ռուսական զինեալ ուժերու ընդհանուր սպայակոյտի զինուորական գործողութիւններու տնօրէնութեան փոխնախարար Սթանիսլաւ Կատոնիակովիտով դատապարտեց ԱՄՆ-ի Սուրիոյ վրայ բանեցուցած տնտեսական պատժամիջոցներուն ճնշումը, շեշտելով, որ անոր հետեւանքով Սուրիոյ ժողովուրդին կենսամակարդակը վատթարացած է: Ան յայտնեց, որ Սուրիոյ դէմ ԱՄՆ-ի որդեգրած «Կայսեր Օրէնք» կոչուած տնտեսական պատժամիջոցները երկրին մէջ օտար, ներառեալ ռուսական, մեծաթիւ ընկերութիւններու գործունեութիւնը կասեցուցին: Ռուս զօրավարը աւելցնելով ըստ, որ օտար ընկերութիւններ զգուշանալով ամերիկեան պատժամիջոցներէն, կը խուսափին Նոյնիսկ Սուրիոյ մէջ շահաբեր ծրագիրներու մասնակցելէ: Ան շեշտեց, որ Ռուսիա խստիւ կը դատապարտէ Սուրիոյ ժողովուրդի կենսամակարդակը խոցող արեւմուտքի տնտեսական պատժամիջոցները: Աւելցնելով, որ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Սերկէյ Լաւրով նախապէս յայտարարած էր, թէ օտար շարք մը ընկերութիւններ կը խուսափին Սուրիոյ հետ տնտեսական ձեռնարկութիւններէ, որովհետեւ կը զգուշանան ամերիկեան «Կայսեր Օրէնք»ին հետեւանքներէն:

Լուրեր Հայաշխարհին

ՀՀ ԵՒ ՌՈՒՄԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ ՄԻՏՔԵՐ ՓՈԽԱՆԱԿԱԾ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԹՈՒՐԵՒՈՅ ՄԻՋԵՒ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԿԱՐԳԱԿՈՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀՀ արտաքին գործոց նախարար Արարատ Միրզոյան 15 Փետրուարին հեռաձայնային գրոյց ունեցած է Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Սերկեյ Լավրովի հետ:

Արարատ Միրզոյանն ու Սերկեյ Լավրովը անդրադարձած են 9 Նոյեմբեր 2020-ի, 11 Յունուար 2021-ի եւ 26 Նոյեմբեր 2021-ի եռակողմ յայտարարութիւններով ձեռք բերուած համաձայնութիւններուն իրագործման ընթացքին:

Չրուցակիցները ընդգծած են հայ-ատուրպայեանական սահմանին կայունութեան եւ անվտանգութեան մակարդակը բարձրացնելու քայլերը եւ սահմանազատման ու սահմանագծման հարցերու համակարգումը:

Ադրբեյջանի համաձայն, հեռաձայնային գրոյցի ընթացքին, ՀՀ եւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարները անդրադարձած են երկկողմ եւ բազմակողմ հարթակներու վրայ գործակցութեան, ինչպէս նաեւ՝ տարածաշրջանային ու միջազգային օրակարգային հարցերու: Միտքեր փոխանակուած են Հայաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ յարաբերութիւններու կարգաւորման գործընթացին մասին:

ՀՅԴ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՅ ԴԱՏԻ ՄԱՐՄԻՆԸ ՈՂԶՈՒՆԵՅ ԻՒՆԵՍԵՔՕ-Ի ՄԱՍԼՈՅ ԳՐԱՍԵՆՆԵԱԿԻ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՅԴ Լիբանանի Հայ Դատի Մարմինը 15 Փետրուար 2022-ին լիբանանեան լրատուամիջոցներուն յղեց հաղորդագրութիւն մը՝ ողջունելով ԻՒՆԵՍԵՔՕ-ի մամլոյ գրասենեակի աշխատակից Թովմաս Մալարտի յայտարարութիւնը, որ կ'առնչուէր Ատրպեյճանի մշակոյթի նախարար Անար Զերիմովի 3 Փետրուարին կատարած այն յայտարարութեան, թէ Ատրպեյճանի մէջ ձեւաւորուած է «տեղացի եւ օտարերկրացի մասնագետներէ» կազմուած «աղուանական պատմութեան եւ ճարտարապետութեան մասնագետներու աշխատանքային խումբ», որուն նպատակն է այսպէս կոչուած «աղուանական տաճարներէն» ջնջել «հայերու ձգած կեդծ արձանագրութիւնները»:

Մալարտ յայտարարեց. «Մշակութային ժառանգութիւնը եւ պատմութիւնը պետք է քաղաքական որեւէ նպատակի համար գործիք դառնան: Մենք ամբողջ աշխարհի տարածքին մեր անդամ պետութիւններուն կողք կ'ուղղենք յարգելու այս սկզբունքը»:

Ան նաեւ յայտնեց, թէ ԻՒՆԵՍԵՔՕ-ն կ'աշխատի թեքնիք առաքելութիւն մը Արցախի Հանրապետութեան բռնագրաւեալ տարածքներ ուղարկելու ուղղութեամբ՝ անելցնելով. «Յոյս ունինք, որ ատիկա շուտով կարելի պիտի ըլլայ, սակայն այս պահուն ատոր համար անհրաժեշտ պայմաններ չկան: Ուստի քննարկումները տակաւին կը շարունակուին»: ՀՅԴ Լիբանանի Հայ Դատի մարմինը ողջունեց ԻՒՆԵՍԵՔՕ-ի մամլոյ գրասենեակի աշխատակիցին կեցուածքը եւ յոյս յայտնեց, որ Ատրպեյճան կը դադրեցնէ ԻՒՆԵՍԵՔՕ-ի թեքնիք առաքելութեան Արցախի Հանրապետութեան բռնագրաւեալ տարածքներ այցելութեան խոչընդոտումը, եւ այդ այցելութիւնը շուտով տեղի կ'ունենայ: ՀՅԴ Լիբանանի Հայ Դատի մարմինը նաեւ յիշեցուց, որ Լա Յէյի Միջազգային արդարութեան դատարանը 7 Դեկտեմբեր 2021-ին «Հայաստանն ընդդէմ Ատրպեյճանի» գործով իր վճիռին մէջ Ատրպեյճանին հրամայած էր «բոլոր պետք եղած քայլերը որդեգրել կանխարգիլելու եւ պատժելու համար հայկական մշակութային ժառանգութեան, ներառեալ, սակայն, ոչ միայն, եկեղեցիներու եւ պաշտամունքի այլ վայրերու, յուշակոթողներու, գերեզմանատուներու եւ մշակութային կոթողներու դէմ վանտալիզ մի եւ սրբապղծման բոլոր արարքները», իբրեւ ցեղային խտրականութեան ամեն ձեւերու ջնջման միջազգային հռչակագրի գործադրման ծիրին մէջ նախնական քայլ:

ՏԵՂԻ ՌԻՆԵՅԱՒ ՀՅԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍՓԻՒՌ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱՌՅԱՆՅ ԽՈՐՀՐԱԺՈՂՈՎԸ

ՀՅԴ Բիւրոյի Երիտասարդական Գրասենեակը կը հաղորդէ, որ 12-13 Փետրուար 2022-ին, տեղի ունեցաւ ՀՅԴ Երիտասարդական Խորհուրդի Ուսանողական Յանձնախումբի կազմակերպած ՀՅԴ աշխարհասփիւռ ուսանողական միութիւններու առցանց խորհրդաժողովը, որուն իրենց մասնակցութիւնը բերին ՀՅԴ Հայաստանի՝ Նիկոլ Աղբալեան, Լիբանանի՝ Չաւարեան, Սուրիոյ՝ Զրիստափոր, Իրանի՝ Յովսէփ Դաւթեան, Արեւմտեան ԱՄՆ-ի՝ Շանթ եւ Զանատայի՝ Արմէն Գարո ուսանողական միութիւններէն ներկայացուցիչներ, Ուսանողական Յանձնախումբէն անդամներ, Երիտասարդական Գրասենեակի պատասխանատուները եւ ՀՅԴ Բիւրոյի Երիտասարդական Հարցերու ներկայացուցիչ ընկերը:

Առաջին օրուան օրակարգով իւրաքանչիւր միութիւն հանգամանօրէն ներկայացուց միութեան իրավիճակը, ապա կազմակերպուեցաւ կլոր սեղան, որուն մասնակցեցան նաեւ նախանցեալին ուսանողական միութիւններու մէջ գործունեայ պատասխանատուներ: Շահեկան գրոյցի ընթացքին քննարկուեցան ՀՅԴ Ուսանողական միութիւններու առաքելութիւնը, անոնց առջեւ ցցուող մարտահրաւերները եւ յառաջիկայ գործունեութեան հեռանկարները:

Երկրորդ օրը խորհրդաժողովը քննարկման առարկայ դարձուց Ուսանողական միութիւններու կազմակերպական կառոյցի եւ կանոնադրային պատշաճեցման միտումը կէտերը եւ գործունեութիւնը ընդլայնելու ու նոր անդամներով շարքերը խտացնելու ծրագիրները: Յատուկ ուշադրութեան արժանացան Հայ ուսանող եւ ուսանողական միութիւններու միջեւ ծաւալելիք համատեղ ծրագիրները: Խորհրդաժողովը անգամ մը եւս հաստատեց ՀՅԴ ուսանողական միութիւններու յանձնառութիւնը՝ հայրենիքի պաշտպանութեան, հայութեան ինքնութեան պահպանման ու կերտման եւ անոր արդար դատի ու պահանջատիրութեան համար՝ համալսարանական եւ ակադեմիական շրջանակներու մէջ իրենց կարողականութիւնը ի սպաս դնելու: Խորհրդաժողովը կարեւորութեամբ շեշտեց դաշնակցական ուսանողական միութիւններու բազմատեսակ գործունեութեան խթանումը հայ ուսանողութիւնը յուզող ու հետաքրքրող հարցերու բարուք լուծման:

ԱՌՅԱՆՏԻ ԽՈՐՀՐԱԺՈՂՈՎՆԵՐԸ ՄԻԱԶՅՆՈՒԹԵԱՄԲ ԸՆԴՈՒՆԱԾ Է ԲՈՆԱԳՐԱՌՈՒՄ ՏԱՐԱԾԵՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ՕՐԵՆԸ

16 Փետրուարին տեղի ունեցած է Արցախի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի հերթական նիստը, ուր օրակարգի վրայ դրուած էին «Բռնագրաւուած Տարածքներու Մասին», «Քաղաքացիական Օրէնսդրոյցի Մէջ Լրացում Կատարելու Մասին» օրէնքներու նախագիծերու փաթեթը:

«Բռնագրաւուած Տարածքներու Մասին» օրէնքի համահեղինակներ են Արցախի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի բոլոր խմբակցութիւններու ղեկավարները եւ Արցախի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի նախագահը:

Նիստին ընթացքին հիմնական զեկուցող, ՀՅԴ խմբակցութեան ղեկավար Արթուր Մոսիսեան ներկայացուցած է օրէնքի նախագիծը, կառավարութեան առաջարկները եւ առաջարկած է անսկիւ առաջին ընթերցումով ընդունիլ:

Կատարուած քուէարկութեան ընթացքին Ազգային Ժողովը առաջին ընթերցումով միաձայնութեամբ ընդունած է «Բռնագրաւուած Տարածքներու Մասին» ԱՀ օրէնքը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆՐԱԾԵՑ Է ԱՆԻՐ ԼԱՒ ՀԱՎԱՀԵՏՆԻՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄՈՒՄՈՒՄՈՒՄՈՒՄՈՒՄՈՒՄ ՆԵՐՔԻՆ ԼՐՏԱՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԻՆ ԽՏՓՈՒՆԵՐՈՒ ՀԱՄԵՐ

Յարութ Սասունեան

Անցեալ շաբաթ բոլորս ցնցուած էինք այն լուրէն, որ Հայաստանի Ազգային Անվտանգութեան Ծառայութիւնը (ԱԱԾ) ձեռնարկած է Հայաստանի գիտութեան ոլորտի մէջ ծառայող 19 հոգիներ՝ Ատրպէյճանի օգտին լրտեսութեան մեղադրանքով:

ԱԱԾ-ը մեղադրեց ձեռնարկուած 19 հայ գիտնորականները՝ գումարի դիմաց Ատրպէյճանին ռազմական գաղտնիքներ փոխանցելու մէջ: ԱԱԾ-ը պարզաբանեց, որ Ատրպէյճանի գործակալները կապուած են հայ գիտնորականներու հետ՝ ստեղծելով ֆէյսպուքի կէտք էջեր՝ հայերէնով շփուող գրաւիչ կիներու լուսանկարներով: Ըստ Ատրպէյճանցիներ կան, որոնք սահուն հայերէն կը խօսին, քանի որ ծնած են Հայաստան եւ յաճախած են հայկական դպրոցներ մինչեւ 1980-ականներու վերջաւորութեան, երբ Արցախի դէմ քաղաքացիական անկարգութիւնները ծայր տուին եւ անոնք Ատրպէյճան փախան:

Կան անվտանգութեան բազմաթիւ լուրջ հարցեր, որոնք Հայաստանի կառավարութիւնը պետք է անյապաղ ուշադրութիւն դարձնէ եւ ձեռնարկէ յատուկ միջոցներու, լրտեսական այսպիսի դէպքերու կրկնութիւնը նուազագոյնի հասցնելու համար: Բայց նոյնիսկ բարելաւուած հակահետախուզութեան պարագային, նման հարցեր պիտի չանհետանան, այլ, պարզապէս, նուազագոյնի պիտի իջնեն, այնքան ատեն որ գրեթէ բոլոր երկիրները կը դառնան օտարերկրեայ եւ ներքին լրտեսներու գոհ:

Ահա՛ իմ մտորումները եւ առաջարկները:

1) Հայաստանի կառավարութիւնը անյապաղ պետք է քայլերու ձեռնարկէ եւ հմուտ մասնագէտներ նշանակէ, որոնք պարտին գիտնալ, թէ ինչպէ՛ս պիտի վարեն հետախուզական ծառայութիւնը: Այս առաջարկը տեղի կ'ունենայ այն պատճառով, որ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան գրեթէ բոլոր պաշտօններու համար նշանակած է անփորձ եւ անտեղեակ պաշտօնեացիներ: Անկարողութեան ամենէն թարմ օրինակը ԱԱԾ-ի գործակալի յայտարարութիւնն էր այն մասին, որ թերթին յօդուած մը կարդալով միայն իմացած են, թէ Հայաստանի նախագահը երկքաղաքացիութիւն ունի, ինչ որ ՀՀ օրենսդրութեան խախտում է: Պատկերացուցէք, որ Հայաստանի հետախուզական ծառայութիւնները՝ նախագահին չորս տարուան պաշտօնավարումէն ետք, թերթին կը տեղեկանան այսպիսի կարեւոր հարցի մը մասին, փոխանակ իրենք ըլլալու գայն առաջին բացայայտողը:

2) Ազգային անվտանգութեան ծառայութիւնը, բացի անկէ, որ փորձառու քատրերու կարիքը ունի, պետք է ունենայ նաեւ հակահետախուզութեան ամենէն յառաջադէմ արհեստագիտութիւնը:

3) Հայաստանի կառավարութիւնը պետք է խորհրդակցի դաշնակից կառավարութիւններու հետ՝ թէ ինչպէ՛ս պետք է բարելաւէ իր հետախուզական ծառայութիւններուն ուսուցումը, կազմակերպումը եւ գործունեութիւնը:

4) Լրտեսութեան համար ձեռնարկուած 19 հայերը կը մեղադրուին Հայաստանի գիտնորական անձնակազմի, զէնքի եւ ռազմական սարքերու մասին գաղտնի տեղեկութիւններ Ատրպէյճանին փոխանցելու մէջ: Կը մնայ պարզել, թէ արդեօք անոնք մեղաւոր կը ճանչցուին՝ դատարանին մէջ, քանի որ, վերջին չորս տարիներուն, բազմաթիւ հայ պաշտօնեաներ ձեռնարկուած են իրաւական տարբեր խախտումներ կատարելու համար, սակայն չեն դատապարտուած:

5) Ինչպէ՛ս կրնան հայկական գիտութեան ոլորտի թոյլ տալ իրենց գիտնորականներուն՝ ունենալ ֆէյսպուքեան էջեր, քանի որ բոլորը գիտեն, որ անոնք խոցելի են «հեքըր»ներու համար եւ կրնան իբրեւ թիրախ ընտրուիլ օտարներու կողմէ:

6) Ո՛ր էր Հայաստանի հետախուզական ծառայութիւններու վերահսկողութիւնը այն պահուն, երբ խոցելի գիտնորականները ազգային գաղտնիքներ կը հաղորդէին թշնամիին: Աւելի լաւ է կանխել նման գաղտնիքներու փոխանցումը, նախքան անոնց գործադրումը, այլ ոչ թէ վնասը հասնելէն ետք:

7) Խիստ մտահոգիչ է, որ այդքան մեծ թիւով տարբեր աստիճանի գիտնորականներ ձեռնարկուած են: ԱԱԾ-ը յայտարարեց, որ մօտաւորապէս 24 գիտնորականներ ներգրաւուած եղած են այս լրտեսական գործունեութեան մէջ, կը նշանակէ, թէ կան քանի մը կասկածելիներ եւս, որոնք չեն ձեռնարկուած ապացոյցներու բացակայութեան, անոնց ինքնութեան եւ գտնուած վայրի անյայտութեան պատճառով: Մենք չենք գիտեր նաեւ, թէ մինչեւ իր ձեռնարկութիւնը որքա՞ն ժամանակով գործած է այս լրտեսական ցանցը:

8) Եթէ նոյնիսկ այս լրտեսական ցանցի մնացած անդամները ձեռնարկուին եւ մեղադրուին, այդ չի նշանակեր, որ 24 կասկածելիները միակն են, որ ներգրաւուած են այս լրտեսական ցանցին մէջ: Կրնան ըլլալ տասնեակ կամ հարիւրաւոր ուրիշներ, որոնք ինքնութիւնն ու գործունեութիւնը

անյայտ են: Ի տարբերութիւն Հայաստանի, Ատրպէյճան կարծես թէ ունի հմուտ եւ փորձառու գործակալներու անձնակազմ, որ գիտէ, թէ ի՞նչ կ'ընէ: Ամենայն հաւանականութեամբ, նշեալ անձնակազմի վերապատրաստումը կը կատարէ եւ անոր կ'օգնէ թրքական բարձրակարգ հետախուզական ծառայութիւնը՝ MIT-ն (Ազգային հետախուզական կազմակերպութիւն):

9) Այս լրտեսական գաղտնիքներու լուրջ հարցերէն մէկը այն է, որ ձեռնարկուածներէն ոմանք, ըստ տեղեկութիւններու, ծախած են ազգային գաղտնիքները քանի մը հարիւր տոլարի դիմաց: Պարզ է, որ Հայաստանի կրթական համակարգին մէջ լուրջ թերութիւններ կան, այնքան ատեն, որ Հայաստան ծնած, մեծցած, կրթուած եւ գիտնորական ծառայութեան մէջ գտնուող հայը պատրաստ է չնչին գումարի դիմաց դաւաճանել իր ազգը: Խիստ մտահոգիչ է նաեւ այն, որ որոշ հայեր, մասնաւորապէս գիտնորականներ, գուրկ են ազգային հպարտութենէ եւ հայրենասիրական զգացումներէ:

10) Հայաստանի մէջ առաջին անգամը չէ, որ լրտեսներ կը ձեռնարկուին: Վերջին 30 տարուան մէջ արձանագրուած է հայերու կողմէ Թուրքիոյ օգտին լրտեսութեան քանի մը դէպք: Անոնցմէ ոմանք եղած են Հայաստանի պետական պաշտօնեաներ:

11) Ատրպէյճան նախապէս յայտարարած էր շարք մը հայերու եւ Ատրպէյճանցիներու ձեռնարկութեան մասին, որոնք իբր թէ լրտեսած էին յօգուտ Հայաստանի: Յայտնի չէ, թէ անոնք իսկապէս լրտեսներ էին, թէ ոչ:

12) Ես մտավախութիւն ունիմ, որ Հայաստանի մէջ լրտեսական հարցերը շատ անելի կը սրին Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի հետ սահմանի ենթադրեալ բացումով: Այս մէկը անելի շատ կ'արտօնէ Ատրպէյճանցի եւ թուրք լրտեսներու՝ իբրեւ զբօսաշրջիկներ կամ գործարարներ մուտք գործելու Հայաստան, օդային եւ ցամաքային ճամբաներով:

13) Բացի իսկական լրտեսներէ, Ատրպէյճան եւ Թուրքիա արժեքաւոր տեղեկութիւններ կը հաւաքեն Հայաստանի մասին՝ նաեւ հարցաքննելով իրենց քաղաքացիները՝ Հայաստանէն վերադառնալէ ետք: Ի հարկէ, լրտեսութիւնը միայն այս երկու երկիրներով չի սահմանափակուիր, քանի որ ուրիշ պետութիւններ եւս կը զբաղին Հայաստանի վերաբերեալ հետախուզական տուեալներու հաւաքագրմամբ:

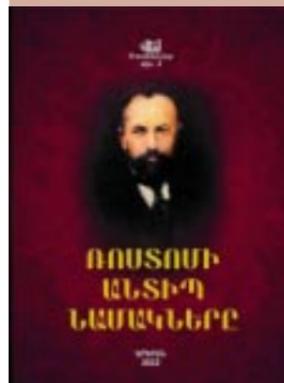
14) Եղած են քանի մը դէպքեր, օրինակ, վերջին տարիներուն, երբ երկրին մէջ աշխատանքի բացակայութեան պատճառով Թուրքիա ներգաղթած հայերուն դիմած է թրքական հետախուզութիւնը՝ տուն վերադառնալէ անմիջապէս ետք Հայաստանի մասին տեղեկութիւններ հաւաքելու առաջարկով, որուն համար անոնք լիառատ հատուցում ստացած են:

Ամփոփելով, թշնամական գործողութիւններ տեղի կ'ունենան ոչ միայն պատերազմի, այլ նաեւ խաղաղութեան ժամանակ՝ հաւաքագրելով ներքին եւ արտաքին գործակալներ: Հայաստանի կառավարութիւնը պետք է շատ լուրջ մօտենայ այս հարցին եւ անհրաժեշտ միջոցներ ու անձնակազմ յատկացնէ, որպէսզի կարենայ նման հետախուզական գործունեութեանց լաւագոյն ձեռնարկ հակազդել:

**Արեւելահայերէնի թարգմանեց՝ Ռուզաննա Աւագեան
Արեւմտահայերէնի վերածեց՝ Սեդա Գրիգորեան**

Նոր Հրատարակութիւններ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ «ՎԷՄ ՄԱՏԵՆԱԾԱՐ»-Ի ԶՈՐՐՈՐԴ ԿՈԹՈՂԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆԸ՝ «ՌՈՍՏՈՄԻ ԱՆՏԻՊ ԼԱՄԱԿՆԵՐԸ» ՀԱՏՈՐԸ

«ՎԷՄ» հանդէսի խմբագրութիւնը կը հաղորդէ, որ լոյս տեսած է Երուանդ Փամպուքեանի կազմած «Ռոստոմի Անտիպ Լամակները» փաստաթուղթերու ստուարածաւալ ժողովածուն:

Ընթերցողի դատին կը ներկայացնենք վաստակաշատ պատմաբան, ՀՀ Դաշնակցութեան արխիւներու անխոնջ հետազօտող Երուանդ Փամպուքեանի երկարամեայ գիտական պրոֆեսորներու արդիւնքը հանդիսացող «Ռոստոմի Անտիպ Լամակները» ստուարածաւալ ժողովածուն:

Շքեղ տպագրութեամբ օրերս լոյս տեսած այս 732 էջոց պատկառելի հատորը «ՎԷՄ մատենաշար»-ի թիւով 4-րդ հրատարակութիւնն է, որ իր աւարտին հասցուցած է ՀՀ Դաշնակցութեան գործիչ Ռոստոմի (Ստեփան Զօրեան) անտիպ Լամակներու հրատարակութիւնը: Երուանդ Փամպուքեան շարունակելով «ՎԷՄ» հանդէսի հիմնադիր Սիմոն Վրացեանի կազմած «ՀՀ Դաշնակցութեան դիւան»-ով սկսած, իսկ հետագային Հրաչ Տասնապետեանի հատորներով շարունակուած փաստաթուղթերու տպագրութիւնը, բայց չկրկնելով անոնց բովանդակութիւնը, ստեղծած է կրթողային աշխատութիւն մը, որ անգնահատելի ծառայութիւն պիտի մատուցէ մասնագէտ պատմաբաններուն ու ընթերցող լայն հասարակութեան: Այսպիսով, առկայ վաւերագիրները հիմք պիտի դառնան հայոց պատմութեան նոր շրջանի բազմաթիւ հիմնահարցերու գիտական գնահատականները վերանայելու համար: Համեմատաբար կարճ ժամանակամիջոցի մէջ կատարուած այս ահռելի արբիւրագիտական աշխատանքին խմբագրումն ու տպագրութիւնը առանց չափազանցութեան՝ իսկական հերոսութիւն է պատկառելի տարիք ունեցող գիտնականին կողմէ:

ԱՇԽԱՐՀԸ ԵՒ ՄԵՆՔ - Ա. (*)

ՈՒՔՐԱՆԻՔ, ՄԱՐԳԱՐՏԱԾԱՆԻԿ ԵՒ ՃԱՏՐԱԿ

Ս. Մահտերճեան

Բնական է, որ որեւէ հայու համար, Հայաստանի իրադարձութիւնները, վատ ու լաւ զարգացումները (վերջինները՝ համեմատաբար սակաւ) մասն մտահոգութեանց գլխաւոր կիզակետ, մեր դիմագրաւած ներքին ու շրջա- նային արհաւիրքներէն ձերբազատումը՝ գլխաւոր սեւեռակետ: Այսուամե- նայնիւ, Հայաստանի սահմաններուն մօտ ու հեռու՝ տեղի կ'ունենան աշ- խարհը ցնցող դէպքեր, որոնք չեն կրնար անտարբեր ձգել մեզ, որովհետեւ այլ երկիրներու ու ժողովուրդներու պէս՝ մենք ալ կը գտնուինք անոնցմէ տարածուող մագնիսական դաշտին մէջ, տեղի ունեցածները ուղղակի եւ անուղղա- կի կերպով կ'ազդեն մեր հայրենիքին եւ հա- ւաքական կեանքին վրայ. այդպէս եղած է միշտ, սակայն վերջին տարիներուն, մասա- ւանդ Արցախեան Շարժումէն ասդին, եւ այդ տագնապի կտրած տաք ու գաղջ փուլե- րուն, մասնաւորաբար 44-օրեայ պատերազ- մէն ետք, այդ բոլորը շատ ակտիւ այրող ներ- գործութիւն կ'ունենան մեր մորթին վրայ (ծանօթ մանրամասնութիւններ թուելը կը նկատենք աւելորդ): Ստեղծուած է վիճակ, որ կը նմանի գիշերը գող բռնած տղուն կացութեան: Հայրը թելադրեր է զաւկին, որ թո՛ղ տայ իրենց տունը մտած գողը, գլխուն փորձանք չբերէ. «Բայց... Հայրի՛կ, ես գի՛նք ազատ կը ձգեմ, ի՛նք օձիքս չի ձգեր», պատաս- իաներ է տղան...

Մեր սահմաններէն հեռու տեղի ունեցող այդ զարգացումներուն նորա- գոյն օղակներէն մէկն էր տարեսկիզբին, Ղազախստանի մէջ պատահած շարժումը, որ սկզբնապէս ընկերային տագնապի մը պատմութեանով ներ- կայացաւ (վառելակնիթի սակերու բարձրացման դեմ բողոքի ցոյցեր, այլա- պէս՝ արդար), սակայն շուտով իրականութիւնը բացայայտուեցաւ եւ ընդ- հուլ հակակշիռի տակ բերուեցաւ (եւ ի՛նչ արագութեամբ): Ռուսիա տե- սաւ, որ իր «Ետեւի պարտեզ»-ին մէջ իր շահերը խնդրոյ առարկայ դարձած են, գործի անցաւ եւ... մեր Հայաստանն ալ օգնութեան կանչեց, գ սպելու համար ունեցածութիւնը: Արեւմուտքին, մասնաւորաբար Թուրքիոյ հետ դուռ- ները անվերապահօրէն բանալու պատրաստուող Հայաստանի իշխանա- տրութիւնը կարողութիւնը չունէին մերժելու Ռուսիոյ «խնդրանքը». անկէ ծա- գած բազմազոյն մեկնաբանութիւնները տարածուեցան, արձագանքները կը ղօղանջեն մինչեւ այսօր, բազում ու հակադիր «թելադրանքներ» կը հաս- ցեագրեն Երեւանի իշխանութեանց եւ քաղաքական բեմի դերակատարնե- րուն, մեր ամբողջ ժողովուրդին:

ՄԱՐԳԱՐՏԱԾԱՆԻԿ ԵՒ...

Ղազախստանէն առաջ ու անկէ ետք, կար ու կը մնայ շատ ակտիւ սուր տագնապ մը, որ կը կոչուի Ուքրանիա: Երբեք կարելի չ'է անտեսել այլ տագ- նապալի միջավայրեր, որոնք կը կոչուին Միջին Արեւելք, Հունկ Զոնկ, Չի- նաստանի ուլդուրներ, Հիւսիսային Զորեա, գաղթականներու-բռնագաղ- թուածներու տագնապ՝ ո՛չ լոկ մարդկային երեսով, ու... շարքը երկար է, եթէ նախընտրենք մնալ քաղաքական դէպքերու բնագաւառին մէջ, անոնց չ'առնչենք առողջապահական ծանօթ պատուհասն ու անկէ ծնած՝ ընկերա- յին-տնտեսական նահանջները:

Սեւ ծովու հիւսիսը տարածուող այդ երկիրը, որ 2014-էն ի վեր յաճախ կեդրոնական մէկ կիզակետը դարձած է Արեւելք-Արեւմուտք վերստին սաստ- կացող հակամարտութեան, վերջին շաբաթներուն, այսինքն՝ Ղազախստանի հարցին անշքացումէն-անթեղումէն ի վեր, մտած է այնպիսի հունի մէջ, որ հզօր ու «Երկրորդական» երկիրներու վարիչներուն ձեռքը տուած է մար- գարտածաղիկ մը, որպէսզի անոր թերթերը փերթ առ փերթ փրցնելով, շուն- չը բռնած՝ քայլ պահեն աշխարհի քարտեզին վրայ տեղի ունեցող եռուզ ե- ղին հետ: Մարգարտածաղիկը, գիտենք, ունի ժողովրդական անուն մը՝ «ապ- րիմ-մեռնիմ» ի ծաղիկ (մանուկներ անոր թերթերը մէկ առ մէկ կը փրցնեն եւ կը փորձեն ստուգել, թէ վերջին թերթը ապրելու՞, թէ՞ մեռնելու «պատգամ» պիտի բերէ, իսկ սիրահարները այս ծաղիկը կը գործածեն «կը սիրէ-չի սի- րեր» ստուգելու նպատակով): Տարբերութիւնը այն է, որ մերօրեայ մար- գարտածաղիկին թերթերը փրցնողները կը յանկերգեն՝ «Պատերազմ պի- տի պայթի-պիտի չ'պայթի», եւ անշուշտ, մտահոգութիւնները միայն Ուք- րանիայով չ'են սահմանափակուած, այլ կը հասնին աշխարհի հեռաւոր հո- րիզոնները, կ'ուրուագծեն Գ. Աշխարհամարտի մը ուռուականը:

Եւ իսկապէս, եթէ Ուքրանիոյ շուրջ տեղի ունեցող մրցակցութիւններ- րուն (եւ անկէ ճառագայթողներուն) համայնապատկերը աչքի առջեւ բե- րենք, կարելի է հետեւեցնել, որ Բ. Աշխարհամարտէն ասդին, կ'ապրինք հա- զուադէպօրէն ա՛յսքան սպառնալից պայմաններու մէջ: Աւելի քան 60 տարի առաջ, կար Զուպայի տագնապը, որ աշխարհը բերաւ-դրաւ կորիզային հրթիռներով աշխարհամարտի մը սեմին (Զենեթի-Խրուշչով հակարդութիւնը եւ... Խրուշչովի նշանաւոր կօշիկը): Անկէ ետք, եկաւ «Պաղ պատերազմ»ը, յետոյ՝ ձիւնհալ եւ տեսակ մը (անհաւատալի) սիրաբանութիւն, յետոյ՝ Խորհրդ-

դային Միութեան տարանջատումն ու հզօրներու ազդեցութեան գօտիներ- րու վերադասաւորումը (այդ օրերուն, բարենպաստ ալիքներ հասան նաեւ Հայաստան աշխարհ, եղան խելամիտ մարդիկ, որ գայն օգտագործեցին եւ մեր հայրենիքը վերանկախացաւ, Արցախի մեծ մասը ազատագրուե- ցաւ...): Եւ ահա, տասնամեակներ ետք, փորձ կը կատարուի այդ օրերուն սկիզբ առած ուժերու վերադասաւորման նորագոյն փուլը բանալու, ու կրկեսին մէջ իբրեւ ախոյեաններ հրապարակ կու գան անանդական մրցա- կիցները՝ Արեւելքն ու Արեւմուտքը (որոնք երկու աշխարհամարտերուն պահ մը մէկդի դրած էին անանդականը եւ միացեալ ճակատ կազմած՝ կայսե- րական ու հիթլերական Գերմանիոյ դեմ):

...ՃԱՏՐԱԿԻ ԿՏԱՆՊԱՌԻ ԽԱՂ

Մարգարտածաղիկին թերթերը մէկ առ մէկ փրցնող մարդուն՝ քաղա- քական-դիւանագիտական-գիւտարական շարժումներուն հետեւողին հա- մար, դժուար չ'է տեսնել, որ ճատրակի ինչպիսի՛ նուրբ եւ վտանգալից, բա- ցայայտ եւ քողարկեալ խաղեր կը խաղցուին գիւտարական եւ դիւանագի- տական դաշտերու մէջ. ռուսական ուժեր կեդրոնացած են Ուքրանիոյ սա- հանին մօտ, Ռուսիա եւ Պելոռուսիա միացեալ ռազմափորձեր կ'ընեն, Մի- ացեալ Նահանգներ հազարաւոր գիւտարներ կը հասցնեն Ուքրանիոյ մեր- ձակայ երկիրներ, պալթեան երկիրները կը քաջալերեն «ինքնապաշտպա- նութեան ռազմափորձեր»ու, ռուսական «հաւանական յարձակում»-ի մը դեմ, ՆԱԹՕ-ի երկիրները գէնք կը հոսի դէպի Ուքրանիա (արդէն մոռցուած է, որ կարճ ատեն մը առաջ, Պելոռուսիա եւ Լեհաստան այլ ճակատումի մը կ'եր- քային՝ գաղթականներու դէպի Լեհաստան հոսքը արգիլելու հարցով): Չի- նուորական շարժումներուն խորապատկերը կը կազմեն փոխադարձ ամ- բաստանութիւններով ու սպառնալիքներով՝ հետզհետէ ակտիւ բարձրագոյն «երգչախումբերը», որոնք բարձրախօսները գետեղուած են հակադիր գօ- րակայաններուն մամուլի պատուհաններուն վրայ:

Չիւտարական ճատրակի տախտակին գուգահեռ, վերջին 2-3 շաբաթ- ներուն, ականատես ենք շատ աշխուժ երթելակներու, որոնք կը կատա- րուին աշխարհի հզօր պետութիւններուն եւ ազդեցիկ մայրաքաղաքներուն միջեւ: Աշխարհի ամենէն ծանր հրետանիները, Պայտընէն մինչեւ Մաքրոն, Ճոնսոն, Շոլց եւ ուրիշներ (ինչպէս՝ Էրտողան եւ արեւելեան եւրոպական երկիրներու նուազ ծանր հրետանիներ), անձամբ եւ նախարարներու միջո- ցով, փեշերը հաւաքած, գործի լծուած են, կը վազվզեն դէպի Միւսք, Մոս- կուա եւ այլուր: Եռուգեռը ունի մէկ գլխաւոր խորագիր. ինչպէ՛ս կանխար- գիլել բռնկումը, որմէ առաւել կամ նուազ չ'ափով աղետ պիտի բաշխուի երկու հակադիր գօրակայաններու «գիւտարներուն» եւ «հրամանատարնե- րուն», անմիջականօրէն՝ Ուքրանիոյ, յետոյ նաեւ՝ եւրոպական երկիրներու: Հրապարակ կը նետուին «լուծման տարազներ», ուրիշներ գաղտնի կը պահուին:

Խորքին մէջ, վախցուած ճակատումէն շահաւոր մը պիտի չ'ըլլայ (շա- հողներուն մասին կը խօսինք այլապէս), իսկ վնասներուն նախահաշիւը կարելի չ'է կատարել, այլ միայն նախաճաշակ մը ունենալ՝ հետեւելով Ծո- ցի, Աֆղանիստանի, Միջին Արեւելքի, Արաբական թերակղզիին, Կարիպե- ան եւ այլ ցամաքամասերու վրայ մղուող «մանր» բայց մահասփիւռ պա- տերազմներուն, անշուշտ առանց մոռնալու մեր Արցախն ու Հայաստանը:

Բնականաբար, մարդկութիւնը կը ցանկայ, որ ճատրակի գուգահեռ մրցումները չ'անգին յաղթողի-պարտուողի կացութեան, այլ գտնուի հա- ւասարութեամբ ելք մը գտնելու տարագ մը: Կը թուի, թէ դիւանագիտական ելքի մը նժարը քիչ մը յուսատու կը դառնայ, սակայն պետք չ'է մտահան ընել, որ եղածը ճատրակի վարպետներու միջեւ «գլուխ կտորոց» մրցում մը չ'է, որ ընդհանրապէս հաճոյքով եւ հետաքրքրութեամբ կը դիտուի, այլ՝ երկիրներու եւ մարդկութեան ճակատագիրն է խաղի դրուողը: Իսկ Եւրո- պան հաւանաբար չ'է մոռցած (արդե՛օք) աշխարհամարտերէն իր կրած- ները...

Ո՞Վ Է ԻՐԱՄՏԻՆ

Ստեղծուած վիճակին մէջ, կը ծագի բնական հարցում մը. ո՞վ է իրա- ւացին:

Արագ ակնարկով մը ուստուտենք տրուած բացատրութիւններուն եւ ինքնարդարացումներուն գլխաւոր գիծերուն վրայէն:

Ռուսիա, որ հսկայական ուժ կեդրոնացուցած է Ուքրանիոյ սահմանա- մերձ գօտիին մէջ, երդում-պատամ կ'ըլլայ, թէ ներխուժելու ծրագիր չ'ունի, սակայն նաեւ կը յայտարարէ, թէ իրեն համար անընդունելի, եւ իր ռազմա- վարական եւ այլ շահերուն դիտանկիւնէն՝ վնասակար կը նկատէ իր ազդե- ցութեան գօտիէն ներս ՆԱԹՕ-ին նոր թափանցումները: Մոսկուա կը յիշեց- նէ, որ երբ Խորհրդային Միութիւնը փուլ եկաւ եւ «Պաղ պատերազմ»-ին վերջակետ մը դրուեցաւ, համախոհութիւն կար, որ նախկին ախոյեաննե- րուն՝ ՆԱԹՕ-ի եւ Վարշաւայի Ուխտի գօրակայանի ազդեցութեանց գօտի- ներէն ներս փոխադարձ ներթափանցումներ պիտի չ'կատարուէին: Աշխարհը այդ օրերուն ունէր ուժերու դասաւորման այնպիսի պատկեր մը, որ Վար- շաւայի Ուխտը շոգիացաւ, ՆԱԹՕ-ն ինքն իրեն իրաւունք տուաւ իր ազդե- ցութիւնը տարածելու դէպի նախկին խորհրդային երկիրներ ու խորհրդա- յիններուն արբանեակները հանդիսացող շրջաններ (պալթեան եւ արեւել- եան եւրոպական երկիրներ, հասաւ մինչեւ Իրաք եւ այլուր), նախկին մրցակիցներէն շատերուն առջեւ բացաւ լիիրաւ կամ ընկերակից անդամ դառ- նալու դուռները: Այս բոլորը տեղի ունեցան ի վնաս Խորհրդային Միութիւնը

(*) Կը խնդրուի այս ու յաջորդ Յօդուածը դիտել իբրեւ ամբողջութիւն:

Թուրքիոյ նուրջ

«Ժողովրդավարութեան Ինստիտուտ 2021»-ի նստք Թուրքիան 103-րդն է

Բրիտանական «Economist Intelligence Unit» հետազոտական եւ վերլուծական ընկերութիւնը ներկայացուցած է «Ժողովրդավարութեան ինստիտուտ 2021» գեկոյցը, որուն մէջ 167 երկիրներու մէջ Թուրքիան յայտնուած է 103-րդ դիրքին վրայ եւ կրկին դասուած «բնատիրական վարչակարգեր»-ու շարքին:

Այս մասին կը յայտնէ «Deutsche Welle»-ի թրքերէն ծառայութիւնը: Կը նշուի, որ 2020-ի համեմատութեամբ, այնուհանդերձ, Թուրքիան բաւելաւոր է իր տեղը 1 դիրքով:

Ըստ գեկոյցին՝ աշխարհի ամենաժողովրդավարական երկիրներն են՝ Նորվեգիան (9,75 կէտ), Նոր Զելանտիան (9,37 կէտ) եւ Ֆիլիպիններն (9,27 կէտ): Ինստիտուտը կ'ըզրափակէ Աֆրիկայի ստանդարտը՝ 0,32 կէտով:

ՌԻՔՐԱՆԻՈՅ ԵՒ ԹՈՒՐԵՒՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ ԿԸ ԲՆՆԱՐԿԵՆ ԼԱՐՈՒՄՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՂԱՃՆԵԼՈՒ ԴԻՒՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒԴԻՆԵՐԸ

Ուքրանիոյ արտաքին գործոց նախարարը թուրքերէն գրառումով մը յայտնած է, որ Ուքրանիոյ եւ Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարներ Տմիթրի Բուլետա եւ Մելուք Զաւուշուլու ընկերակցած են Սեւ եւ Ազովի ծովերու ջրային տարածքներուն մէջ տիրող իրավիճակը, ինչպէս նաեւ Ուքրանիոյ շուրջ լաւուածութիւնը մեղմացնելու դիւանագիտական ուղիները:

Ան ողջունած է «Անգարայի աշխուժ ջանքերը»:
Անոր համաձայն, Բուլետա եւ Զաւուշուլու ընկերակցած են Ուքրանիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ գիտութեամբ արհեստագիտութեան գործակցութեան գարգացման միջոցները:

Ուքրանիոյ արտաքին գործոց նախարարը թուրքերէն գրառումով մը յայտնած է, որ Ուքրանիոյ եւ Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարներ Տմիթրի Բուլետա եւ Մելուք Զաւուշուլու ընկերակցած են Սեւ եւ Ազովի ծովերու ջրային տարածքներուն մէջ տիրող իրավիճակը, ինչպէս նաեւ Ուքրանիոյ շուրջ լաւուածութիւնը մեղմացնելու դիւանագիտական ուղիները:

ՌԻՔՐԱՆԻՒ... Սկիզբ՝ էջ 5

Ժառանգած Ռուսիոյ եւ անոր գործակիցներուն իսկ Ռուսիան ի վիճակի չէր չհանդուրժելու այս շարժը (չանտեսեք տնտեսական շահակցութիւնները...):

Իր շահերն ու ազդեցութեան գոտիները ըստ կարելոյն պահպանելու համար, Ռուսիա ստեղծեց գիտութեամբ-ապահովութեան եւ տնտեսական գործակցութեան ծանօթ համակարգերը: Անոնց անդամ է նաեւ Յայաստանը, սակայն վերջին տարիներուն բաց գաղտնիք է, որ Յայաստանի մէջ կան, Վրաստանի հետեւողութեամբ՝ Արեւմուտքին մերձեցաւ, մինչեւ իսկ ռուսական գորակայանը փակելով՝ ՆԱԹՕ-ին հող տալու ընտրանքը հետապնդողներ. ու գարմանալի չէ, որ «Թաւշեայ Յեղափոխութենէն» ետք, Յայաստան այցելող առաջին բարձրաստիճան պատուիրակներէն մէկը կը կոչուէր... ճոն Պոլթըն, իսկ երեւան-Մոսկուա գիտակցական-բարեկամական կապերը անկէ ի վեր քանիցս անցան ջերմ ու պաղ փուլեր:

Մինչ Ռուսիա կը յանկերգէ միայն իր շահերն ու ազդեցութեան գոտին պահպանելու նախանձախնդրութիւնը, Արեւմուտքը, Ուաշինկթընի խմբավարութեամբ, կ'ըսէ, թէ ՆԱԹՕ-ին տարածումը, նոր անդամներու ներգրաւումը պէտք չէ որեւէ արգելի դիմաց կանգնի: Այս տեսակետը կ'արդարացուի ըսելով, որ իւրաքանչիւր երկիր իրաւունք ունի որոշելու, թէ ո՞ր գորակայանին կ'ուզէ մաս կազմել, այսինքն, եթէ Ուքրանիա (կամ ուրիշ մը) որոշէ անդամակցիլ ՆԱԹՕ-ին, Ռուսիա իրաւունք պէտք չէ ունենայ արգելք դնելու: Նորագոյն տարազը՝ Ուքրանիան իբրեւ «չէզոք գոտի» ճանչնալն է: Արեւմուտքը չի սիրեր խօսիլ այն բաներուն մասին, թէ ինչպէ՞ս պատահեցաւ, որ Ուքրանիոյ մէջ իբրեւ ռուսամետ ճանչցուած իշխանութիւն մը (Պետրոսիան աւելի յստակ դիրքորոշում ունի ի սկզբանէ) օր մըն ալ փոխարինուեցաւ Արեւմուտքին սիրահար եւ ՆԱԹՕ-ին անդամակցելու ախորժակներով տոգորուած վարչախումբով մը, կամ թէ ինչո՞ւ աշխարհի այլ շրջաններու մէջ ժողովուրդներու կոկորդէն վար կը հրուի արեւմտեան ժողովրդավարութիւն եւ արժեքներ որոշեցնելու կեղծ ու համէ գուրկ պատանուները, ասոր-անոր կը պարտադրուի ընտրել այս կամ միւս «գորակայանը»: Անտեսելի չէ, անշուշտ, նախկին խորհրդայիններուն գիտակցներուն եւ արբանեակներուն մօտ հակա-Մոսկուա տրամադրութիւններուն պատճառները, որոնք 50-ական եւ 60-ականներէն ի վեր ծանօթ դրսեւորումները ունեցած են Յունգարիոյ, Նախկին Զեմսուլովաքիոյ, Լեհաստանի եւ այլ երկիրներու մէջ:

Բնականաբար չէ մոռցուած, որ դէպի արեւմուտք թեքելու ուքրանական «շարժում»-ին՝ Մոսկուայի հակադարձութիւնը եղաւ բաւական կտրուկ. Խրիմը ի վերջոյ կցուեցաւ Ռուսիոյ, Ուքրանիոյ արեւելեան՝ Տոնպաս նահանգը, ռուսական աջակցութեամբ, ինքնավարութեան տարագ մը գտաւ եւ կրնայ... առաջին ռազմադաշտը դառնալ՝ եթէ պատերազմ մը պայթի. արդէն երկար առեւտն է ի վեր մեկնաբանութիւններ եւ նախատեսութիւններ կ'ըլլան, թէ Տոնպասը կրնայ Ռուսիոյ յառաջապահ գիտութեան ըլլալ՝ Զիւլի դէմ պատերազմի մը պարագային, եւ Խրիմը կ'ունենայ... երկուորեակ մը:

Մեկ խօսքով, թէ՛ Ռուսիա եւ թէ՛ Ուաշինկթըն (իրենց դաշնակիցներուն հետ) մարդկութեան կը ներկայանան կարծեք թէ ի վերուստ իրենց տրուած իրաւունքները պաշտպանելու դիրքերէ: «Այս գոտին իմս է, հոն ուրք չընեն»-ը երկուքին կողմէ մէջտեղ նետուած է իբրեւ վահան եւ նախայարձակում մը արդարացնելու գէնք, կարծեք թէ կ'անտեսուի նաեւ այն, որ աշխարհի մէջ ուժերու պատկերը այն չէ, ինչ որ էր «Պաղ պատերազմ»-ի, ձիւնհալի եւ Խորհրդային Միութեան քայքայման փուլերուն: Ռուսիա հիմա ինքզինքն աւելի՛ հզօր կը գգայ, քան 30 տարի առաջ (երբ Կորպաչուվին յաջորդեց Ելցինը), կ'աշխատի բացայայտօրէն պահպանել իր շահերը:

Փետրուարի առաջին շաբաթավերջին, արեւմտեան լրատու աղբիւրներ մինչեւ իսկ գործածեցին «հին գէնք» մը, «սխալմամբ» յայտարարելով, որ ռուսական ուժերը արդէն յարձակման անցած են Ուքրանիոյ վրայ: Լուրը շուտով յետս կը լուցուցաւ, սակայն աշխարհի յիշողութեան մէջ արթնցաւ սարսուռ պատճառած այլ ստայօղ դրուագներ. Իրաքի վրայ յարձակումն ալ արդարացուած էր սուտ լուրերով, Նոյնը պատահած էր Ծոցի առաջին պատերազմին, Բուլերթը պաշտպանելու ելած դաշնակից ուժերուն կողմէ...:

ՄԻԱՍՏՈՒԹԻՒՆ Ե...

Փոխադարձ մեղադրանքներուն, ինքնարդարացման ճիգերուն եւ պատերազմի թմբկահարման բարձրացուցած աղմուկին մէջ, ո՛չ ոք կը մտածէ ձայն բարձրացնել ու հարց տալ, թէ Արեւելքն ու Արեւմուտքը ինչո՞ւ պէտք է իրենց իրենց իրաւունք տան աշխարհը իրենց միջեւ ազդեցութեան գոտիներու բաժնելու, ինչո՞ւ գիտու ուժի դիմելու սպառնալիքներ պէտք է հնչեն՝ տարակարծութիւններ դարմանելու համար (մենք՝ հայերս այս «քաղաքականութեան» ծանր հետեւանքները կրած ենք անցեալին ու վերջերս), մինչդէռ, աշխարհամարտեր տեսած եւ նախ՝ Ազգերու Լիկա, ապա՝ ՄԱԿ (նաեւ բազում այլ օգտակար կազմակերպութիւններ) ձեւաւորած աշխարհը արժանի է շատ աւելի լաւին:

Նման հարցում հնչեցնողը կը նկատուի միամիտ, պարզամիտ կամ աշխարհի իրականութիւններէն ինքզինք խզած... «Ծակ գլուխ»:

Այս սիւնակին մէջ առաւելաբար կանգ առինք Ուքրանիոյ (եւ յարակից) իրադարձութիւններուն աւելի՛ երեւցող երեսներուն վրայ, գծեցինք քանի մը գիծ (սպառնիչ, այլ ծալքեր պեղող ակնարկ մը կը կարօտի բազմապատիկ սիւնակներու): Ասոնց դիմաց, կան քիչ մը ստուերոտ, նաեւ՝ ուշադրութիւններ վրիպող գիծեր, որոնց պիտի անդրադառնանք առանձնաբար (յաջորդիւ):

ՍՕ Խաչ Երջանային Վարչութիւն

Առողջապահական Յանձնախումբ

ՊԱՇՏՈՆԵԱՅԻ ԿԱՐԻՔ

ՍՕ Խաչի դարմանատունը կարիքը ունի լիաժամ աշխատանքով հետեւեալ պաշտօններուն.

1. - Հիւանդներու ընդունման եւ համակարգչային հաշուապահական յայտագիրներու օգտագործման հմտութիւն ունեցող անձի:
2. - Վկայեալ հիւանդապահ-բուժքոյրի:

Հետաքրքրուողները կրնան հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն՝ 0967 115286 - 0991 530773:

ՔԱՌԱՍՆԻՑ ՄԱՆԿԱՆՑ

Մարուշ Երամեան

Շարաթ կետօրէ ետքերու անխուսափելի եկեղեցին: Պետք էր անշարժ նստելի չոր նստարանին վրայ: Զովս *Մարթախալօ* Նուարդն է, որ ցած ձայնով կը մասնակցի թե՛ շարականներուն, թե՛ աղօթքներուն, ամբողջ ժամերգութեան ընթացքին: Ո՛չ աջ կը նայի, ո՛չ ձախ. ու երբ ծանօթ տիկին մը բարեւէ՝ «Տիկին Նուարդ, ինչպէ՞ս ես», ինք միայն գլուխը կը շարժէ առանց անոր կողմը նայելու եւ կը շարունակէ ցած ձայնով աղօթել:

Յակոբ Խալանճա՛
Ս. Քառասնից Մանկանց Մայր
եկեղեցւոյ վերջին խավասը

Միշտ Նոյն տեղը կը նստիկը՝ ետեւի բաժնիին առաջին նստարանին վրայ: Աջ կողմէս, փոքրիկ դռնէն կը լսուի դուրսը՝ բակին մէջ խաղող փոքրերուն աղմուկը:
Առաջին անգամ, որ *Մարթախալօ* Նուարդին հետ եկեղեցի գացի, տեսնելով դուրսի խաղողները, ըսի.
- Երթամ խաղա՞մ իրենց հետ:
- Ո՛չ, - շատ խիստ, - նստէ՛ եւ ժամերգութիւնը մտիկ ըրէ՛:
Հինգ տարեկան էի, ժամերգութեան ի՛նչ ըլլալը չէի գիտեր. բայց նստայ եւ փորձեցի բան մը հասկնալ:
Շարականները այնքան քաղցր էին, որ անոնց օրօրով սկսայ մրափել. խունկին հոտը ջուրէն կ'այրեր, կը գգայի որ եթէ շարունակեմ աչքերս գոցել, պիտի փսխեմ, այնքան ծանր էր ծուխը:

Յետոյ կը քնանայի, բայց միշտ ալ *Մարթախալօ* Նուարդը կը միտեր կողս եւ կ'արթնցներ գիս.
- Դիտէ՛ Քառասուն մանուկը, Դժոխք-դրախտը, շարականները մտիկ ըրէ՛, որ բան սորվիս:
Յետոյ Քառասուն մանկանց եւ Դժոխք-դրախտի հսկայ սրբանկարները կը լարեին երեւակայութիւնս. մանուկ, բայց ասոնք մեծ մարդիկ են, կը մտածէի, ինչո՞ւ մանուկ կ'ըսեն, եւ ո՞ր կը փախչի այդ մէկը դռնէն ներս ...
Դժոխք-դրախտը շատ անելի բարդ էր եւ վախազդու. կրակին ոլորուող հսկայ բոցը, մարդոց դեմքերուն արտայայտութիւնը ուղղակի սարսափ կը պատճառէին. կը նախընտրէի աչքերս փակել, խունկին հոտէն խեղդուիլ, բայց չտեսնել այդ դժոխքը, ուր հաւանաբար ես ալ երթայի, որովհետեւ երկու օր առաջ *Մարթախալօ* Նուարդին սեղանի կարմիր պոստիկ ժամացոյցը, որ շատ կը սիրէի, առեր գրպանս դրեր էի:
Յաջորդ շաբաթ կրկին եկեղեցի, տառապելու համար խունկի ծուխին մէջ, քառասուն մանուկներուն հետ, դժոխքին պատկերներուն տակ. դրախտը շա՛տ բարձր էր եւ նստած տեղէս լաւ չէի տեսներ անոր մանրամասնութիւնները:

Այսպէս էր որ մեր այնքան քաղցր շարականները մտան երակներուս մէջ եւ սկսան հոն, ինձմէ անկախ թափառիլ, մինչեւ որ օր մը մե՛ծ գարմանքով անդրադարձայ թէ բոլորը ... գոց գիտեմ արդէն:
Քառասնից Մանկանց եկեղեցւոյ իմ յուշերուս մէջ մեծ տեղ կը գրաւէ ... *խավասը*, այն պարթեւահասակ եւ փալաքեղ ծերունին, որուն գաւազ անին ձայնէն կը սարսափէի, բայց նաեւ տարօրէն հմայուած էի իր տարագրով եւ դեմքին խիստ, միաժամանակ բարի արտայայտութեամբ: Ծալվարը, մէջքի գունաւոր, հաստ գօտին եւ կարմիր ֆէսը, որոնց հետ կարծես կապ չունէր, հագած եւրոպական ժաքեթը, բայց որ կը շէշտեր իր պարթեւ հասակը: Սարսափի եւ հմայքի մէջ բռնուած կ'ըլլայի ամեն անգամ, որ պատահմամբ հանդիպէի իրեն:
Կը յիշեմ մէկ, միայն մէկ անգամ տեսած ըլլալս երկու *խավասներ* միասին. երկրորդը պարզապէս ուրուագիծ մըն է հիմա: Յետոյ միայն մէկը մնաց ոչ միայն Առաջնորդ Սրբազանին առջեւէն քալող եւ գաւազ անին գետնին տրուած հարուածներով ճամբայ բացող, - թէեւ Առաջնորդ Սրբազանին կտրելիք ճամբան միայն Առաջնորդարանէն եկեղեցի էր, - մէկը մնաց նաեւ յուշերուս մէջ, մնաց յստակ, տպաւորիչ, ամբողջ կորսուած աշխարհի մը խտացումը որպէս:
Մարթախալօ Նուարդը, մօրս մեծ քեռիին՝ Արմեն Գասպարեանին կիկնը վաղուց չկայ արդէն, բայց Հալեպի Քառասնից Մանկանց եկեղեցին կը շարունակէ իր երթը, կը մնայ հալեպահայերուս ոչ միայն ամենէն սիրելի եկեղեցին, մայր եկեղեցին, այլ մեր լինելութեան գրաւականը:

Պատերազմը խոցեց զինք եւս: Բարեբախտաբար այսօր կը շարունակուի իր հին կամարներուն տակ թրթռացումը շարականներուն, հայրութիւնը կը շարունակէ մեծ երկիրդածութեամբ մտնել անոր փոքր դռնէն ներս, ոտքի մատներուն վրայ քալել դէպի ձախ եւ կանգնիլ

ՅԻՍՈՒՄ՝ ԱՐՕԹԱՍԱՅՆ ՈՒ ԱՐՕԹՈՒՄՈՒՅԸ

Շակոբ Սրկ. Գառեհճեան

Մեր Տէրն ու Փրկիչը՝ Քրիստոս Յիսուս իր երկրաւոր առաքելութեան ընթացքին, աղօթեց եւ աղօթեցի զօրութեամբ գործեց: Աստուածորդին աղօթեց երկոտասան առաքելները ընտրած ժամանակ (հմմտ. Ղկ 6.12-13): Աղօթեց մկրտութեան պահուն եւ իր աղօթած ժամանակ վկայուեցաւ երկնաւոր Զօր կողմէ (հմմտ. Ղկ 3.21-22): Աղօթեց հրաշագործած ժամանակ (հմմտ. Մր 7.34, Ղկ 2.16, Յհ 6.23 եւ այլն): Աղօթեց պայծառակերպութեան ժամանակ (հմմտ. Ղկ 9.29): Աղօթեցով բարեխօսեց իր աշակերտներուն համար, որոնք զինք պիտի յաջորդէին եւ իր բարի լուրը՝ Աւետարանը պիտի տարածէին (հմմտ. Ղկ 24.50): Աղօթեց խաչափայտին վրայ (հմմտ. Ղկ 23.34): Զորորդ Բարեբախտին՝ Յովհաննու Աւետարանին 17-րդ գլուխը ամբողջութեամբ Քրիստոսի կողմէ արտասանուած աղօթք մըն է:

Մարմնացեալ Բանին՝ Յիսուսի կեանքին ամենագեղ պատկերները կը ներկայացնեն իր աղօթքի պահերը: Ան կ'աղօթէ առանձնացած, մեկուսացած աշխարհի եռուգեմէն, հեռացած նիւթական կեանքէն, տիեզերքի Արարիչին հետ անմիջական հաղորդակցութեան մէջ մտած եւ իր առաքելութեան համար մշտաբուխ ուժ խնդրելով: Երբեմն Քրիստոսի աղօթքները յաղթանակի բարձրաձայնումներ են, երբեմն խոր մրմունջներ են, բայց եւ այնպէս Ան միշտ աղօթքի միջոցաւ է, որ վերանորոգիչ իր հաղորդակցութիւնը կը պահէ երկնաւոր Զօր հետ:

Մարմնացեալ Աստուածը՝ Յիսուս կը յանդիմանէ իր աշակերտները, երբ կը տեսնէ, թէ առանց աղօթքի հրաշագործել կ'ուզեն: Երբ երկնապարգելին՝ Քրիստոսի երկրաւոր առաքելութեան շրջանը լաւապէս քննենք, հոն պիտի տեսնենք, թէ Յիսուսի ամբողջ կեանքին կորիզը կը կազմէր Աստուծոյ հետ իր որդիական կապակցութեան գիտակցութիւնը՝ աղօթքի միջոցաւ: Այս խոր գիտակցութեան իբրեւ արդիւնք Ան ինքզինք Աստուծոյ հետ Նոյնացած եւ միացած կը յայտարարէր. «Ես Զօրս մէջ եմ եւ Զայրոյ Իմ մէջս» (Յհ 14.10): Քրիստոս Յիսուս ո՛չ միայն աղօթեց, այլ Ան մարդկութեան Նոր ոգիով աղօթել սորվեցուց:

Այդ Նոր ոգիին ամենէն ցայտուն օրինակը կը հանդիսանայ «Տէրունական Աղօթք»-ը կամ «Զայր Մեր»-ը, որ ո՛չ միայն գոհար աղօթք մըն է,

այլ՝ Աստուած-մարդ յարաբերութեան բարձրագոյն ըմբռնումի արտայայտիչը: Երկնառաքը՝ Յիսուս մեզի աղօթել սորվեցուց անձնական կերպով, լուռ, մեկուսացած եւ Աստուծոյ հետ դէմ առ դէմ: Աստուծոյ

միածին Որդին մեզի սորվեցուց աղօթքի ատեն միայն էականը խօսիլ: Սորվեցուց Աստուծմէ խնդրել ո՛չ թէ ստրուկի հոգեբանութեամբ, այլ՝ որդիի համարձակութեամբ: Մարդկութեան Փրկիչը՝ Քրիստոս մեզի սորվեցուց, թէ աղօթքին պետք է ընկերանայ բարոյական կենցաղը: Ան ըսաւ. «Եթէ գոհարանին (խորանին) վրայ ընծաղ (աղօթքը) Աստուծոյ մատուցանելու ատեն յիշես, որ եղբայրդ վշտացած է քեզմէ, ձգէ՛ ընծաղ գոհարանին առջեւ, գնա՛ նախ հաշտուէ՛ երբորդ հետ եւ ապա եկո՛ւր եւ ընծաղ Աստուծոյ մատուցանէ» (Մտ 5.23-24):

Աղօթքին հոգեբուժ զօրութեան մասին Քրիստոսի ամբողջ ուսուցումը կը կայանայ այ՛ն գաղափարին մէջ, թէ Աստուած հոգի է եւ մարդ կարողութիւնը ունի Աստուծոյ հետ հոգեւոր հաղորդակցութեան մէջ մտնելու. «Զոգի՛ է Աստուած, եւ Անոր երկրպագուները պետք է հոգիով եւ ճշմարտութեամբ գկնն պաշտեն» (Յհ 4.24):

Հետեւաբար, սիրելի՛ հաւատացեալ-ընթերցող, այս բոլորը կարդալէ եւ իմանալէ ետք, այս վայրկեանէս սկսեալ Քրիստոսի աղօթական ոգիով աղօթէ՛ եւ հաղորդակցութեան մէջ մտի՛ր Արարիչիդ հետ: Փորձէ՛ նմանիլ Քրիստոսի, ուրիշ խօսքով՝ աղօթէ՛ եւ ապա աղօթել սորվեցո՛ւր: Որեւէ գործի ձեռնարկելէ առաջ, նախ աղօթէ՛, Տիրոջ կամքը խնդրէ՛ եւ ապա միայն կատարէ տուեալ գործը:

Փորձառաբար կրնամ ըսել, թէ Աղօթքը դարմանն է բոլոր -թէ՛ մեծ եւ թէ՛ փոքր- դժուարութեանց: Փորձէ՛ եւ պիտի հանգչիս...

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Կաթողիկոսութեան Դպրեվանքի
աւարտական սան
Պիքֆայա, Լիբանան

www.kantsasar.com
www.kantsasar.com
www.kantsasar.com

ԿՍՄԻԹ

ԴԵՊԻ ՈՐԻ

Շուշի

Մարդուն մեկուն հարցուցեր են, թե արդե՞ք պատ կը շարե կամ որմնադրությունե գաղափար ունի: Մարդն ալ պատասխանելով հաստատեր է, որ խոհարար է պարզապէս: Այս անգամ հարցնողները մարդուն առաջարկեր են խոհանոցի մը պատերը շարել: «*Խոհարար ես, խոհանոցէն կը հասկընաս, եկո՛ւր, մեր խոհանոցի պատերը շարե՛ ուրեմն*»:

Մարդն ալ յօժարեր է, որովհետեւ գործին մէջ լաւ վարձատրութիւն կայ:

Հալէպի մեր կազմակերպական կեանքի վիճակը երբեմն կը յիշեցնէ վերի պատմութիւնը: Կ' ուզ ենք ամբողջ աշխարհին ցոյց տալ, որ մենք տակաւին կանգուն ենք, տակաւին մեր միութիւններն ու կազմակերպութիւնները մեղուափեթակի պէս կը բանին, բայց արդե՞ք այք մը նետա՞ծ ենք որոշ միութիւններու կազմակերպութեան ու պատասխանատուներուն վրայ: Կը խօսինք «սերունդ պատրաստելու» մասին, սակայն գիտե՞նք որու կը յանձնենք մեր գաւակները: Այսօր հովիւը խոհարար եղեր է, խոհարարը՝ որմնադիր, որմնադիրը՝ աստղագետ, աստղագետն ալ՝ ճարտարապետ:

Այո՛, աներեւակայելի դժուար պայմաններէ անցանք, կորսնցուցիք մեր ուժերուն մեծամասնութիւնը, բայց այս մէկը չի նշանակեր, որ պետք է պա-

տահական մարդոց մեր միութիւններուն գլուխը անցընենք: Կ' ուզ ենք շեշտել, որ խօսքս բոլոր միութիւններուն մասին չէ, ունիք նաեւ շատ օրինակելի միութիւններ, որոնք պատասխանատուները թէեւ երիտասարդ, բայց յարգելի գործեր կը տանին, նախորդող տարիները ձեզի օրինակ:

Սփիւռքը ձուլման եզրին է: Հալէպն ու Պեյրուսը արհեստաբար կ'ըլլան:

Այս օրհասական պահերուն մեր դիմաց կայ երկու ճամբայ: Կամ նաւարկել հոսանքին ուղղութեամբ, - եւ հաւատացե՛ք տասը-քսան տարի ետք երանի՛ր պիտի տանք այս օրերուն, - կամ ալ պիտի նաւարկենք հակառակ ուղղութեամբ, պիտի դժուարանանք, պիտի յոգնինք, սակայն անպայման արդիւնք պիտի տանք եւ յուսանք, որ պիտի վերականգնենք հալէպահայութեան երբեմնի ծաղկուն կեանքը, թէեւ ոչ քանակով, բայց հաստատապէս որակով:

ՔԱՌԱՍՆԻՑ...

Սկիզբ՝ էջ 7

սրբանկարներէն իւրաքանչիւրին առջեւ:

Սիւներէն մեկուն վրայէն վար կը նայի վերածնունդի Աստուածածինը իր խաժ, բարի նայուածքով, մինչ իր արեւմտեան կանոնաւոր, գեղեցիկ դիմագիծերը երկնային գոլ մը կը պարզելեն արեւելեան այս տաճարին:

Անոնք, որոնք մաս կազմած են եկեղեցւոյ տիկիներու երգչախումբին, մեծ հպարտութեամբ կը պատմեն իրենց ծառայութիւնը եկեղեցւոյ:

Կ'ըսուի թէ 5 թէ 6-րդ դարերուն արդէն գոյութիւն ունեցած է այս եկե-

ղեցին, գոնէ իր գետնափոր բաժինով, որ մինչեւ այսօր ալ կայ տակաւին. հակառակ որ մէկ անգամ առիթ պիտի ըլլար հոն իջնելու, երբեք չեմ տեսած զայն: Տեսած եմ անոր լուսանկարները, որոնք ցոյց կու տան գետնափոր սրահ մը, որ փորուած է մեծ հաւատքով, ճիշդ Գեղարդի վանքին նման: Այդ ի՛նչ հաւատք ունեցած են մեր նախնիքը, նման տաժանակիր աշխատանք տանելու եւ քարէն ժանեակ հիւսելու համար:

Այսօր, իր նորոգութենէն ետք, Զառասնից Մանկանց եկեղեցին շատ աւելի խորհրդաւոր կը թուի, կարծես կրած տառապանքը եւ գաւակ կորսնցուցած մայրերուն արցունքները աւելի սրբացուցած ըլլան իր քարերը:

34 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ՝ 12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1988-ԻՆ, ՍԿՍԱՒ ԱՐՑԱԽԵԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

12 Փետրուար 1988-ին Արցախեան ազգային ազատագրական շարժումը սկսաւ Հաղրութի հանրահաւաքով, ուր մասնակիցները պահանջեցին Արցախի վերամիաւորու-

Ստեփանակերտի մէջ 12 Փետրուարին կատարել կուսակցական եւ տընտեսական ղեկավարներու հանդիպումներ, արձանագրութիւններ կազմելով դատապարտել մարզի

մը Հայաստանին: Հանրահաւաքի կազմակերպիչը Հաղրութի երկրագիտական թանգարանի տնօրէն, իսկ աւելի ուշ ԼՂՀ Գերագոյն խորհուրդի առաջին նախագահ Արթուր Մկրտչեանն էր, «Կռունկ» կոմիտէի անդամներ Իկոր Մուրատեան, Գրիգորի Հայրապետեան, Էմիլ Աբրահամեանն ու այլք:

Հաղրութի հանդիպումը վերածուեցաւ հանրահաւաքի: Միաժամանակ նախօրէին՝ 11 Փետրուար 1988-ին Ստեփանակերտի մէջ Ատրպեյճանի կոմկուսի կեդրոնական կոմիտէի երկրորդ քարտուղար Վասիլի Կոնովալովի եւ Լեռնային Ղարաբաղի առաջնորդ, մարզային կոմիտէի առաջին քարտուղար Պորիս Գեորգովի մասնակցութեամբ տեղի ունեցաւ մարզային կոմիտէի նիստ, որուն ընթացքին որոշուեցաւ ԼՂԻՄ-ի շրջաններուն՝ Հաղրութի, Ասկերանի, Մարտունիի, Մարտակերտի, ինչպէս նաեւ մարզային կեդրոն

մէջ տեղի ունեցող իրադարձութիւնները՝ ԼՂԻՄ-ը Խորհրդային Հայաստանի հետ վերամիաւորելու ստորագրահաւաքը եւ փութացնել դարբաղեան պատուիրակութիւններու այցելութիւնները Մոսկուա: Հասարակութիւնը պատասխանելով կը քալէր փողոցներէն՝ վանկարկելով «Մի-ա-ցում, մի-ա-ցում, մի-ա-ցում»:

Կարճ ժամկետով հանրահաւաքներու ալիքը շրջաններէն հասաւ մայրաքաղաք Ստեփանակերտ:

13 Փետրուարին ԼՂԻՄ-ի ընդ-յատակեայ խումբերը, որոնք ստորագրահաւաք կազմակերպած էին Ղարաբաղը Հայաստանին միաւորելու համար Մոսկուայի միջնորդութեան դիմելու, առաջին մեծ հանրահաւաքը իրականացուցին Ստեփանակերտի այսօրուան կեդրոնական հրապարակին մէջ, ուր տեղադրուած էր Լեռնիկ արձանը:

Հանրահաւաքին մասնակցած էր մօտաւորապէս 8000 մարդ:

«ԳԱՆՁԱՍԱՐ»

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹԻ ԱՆՁՆԱԿԱԶՍ

Խմբագիր՝ Զարմիկ Զիլվերշեան-Պողիկեան

Սրբագրիչներ՝ Նուշիկ Սողոյեան-Առաքելեան

Վեհան Պարսումեան

Ձեւաւորող՝ Յովսէփ Զալօղլեան

Գրաշար՝ Անի Թովալեան-Սարուխան

Արաբերէն լուրերու թարգմանիչ՝ Մարէն Պապեան-Աղայեկեան

Կայքէջի պատասխանատու՝ Աւօ Պողոսեան

Լուրերու պատասխանատու՝ Լուսին Ապաճեան-Զիլվերշեան

Հաշուապահ՝ Սեւակ Կիւլվանեւեան

- Ծանուցողներէն եւ աշխատակիցներէն կը խնդրուի ծանուցումներն ու յօդուածները խմբագրատուն ուղարկել ամենէն ուշը Երկուշաբթի օրերը:

- Նախընտրելի է յօդուածներն ու թղթակցութիւնները ուղարկել գրաշարուած:

- Խմբագրատուն ուղարկուած նիւթերը, հրատարակուին կամ ոչ, չեն վերադարձուիր:

- Խմբագրութեան վերապահուած է ստացուած յօդուածներու հրատարակելու կամ չհրատարակելու որոշումը:

- Ձեր ծանուցումներն ու յայտարարութիւնները կարելի է հրապարակել «Գանձասար»ի տպագիր տարբերակին եւ կայքէջին միջոցով:

ԹՎՐԳՄԱՆԱԿԱՆ ԱՆԿԻՆ

ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐԱԶՄՆՑՈՂ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ. ԽԱԼԻԼ ԸՊՐԱՆԻ ԵՒ ՄԵՐԻ ՀԱՍՔԸԼԻ ՍԻՐԱՅԻՆ ԱՔԱՆԶԵԼԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

Անգլերեն թարգմանեց
Չարմիկ Չիլիբոշեան-Պողիկեան

12 Փետրուար 1972-ին հրատարակուած է «Սիրուած Մարգարէն. Խալիլ Ճպրանի եւ Մերի Յասքըլի Սիրային Նամակները եւ Մերի Անձնական Ամսագիրը» գիրքը, խմբագրութեամբ Վերոնիկա Յիլուի:

Գիրքը լուսարձակի տակ կ'առնէ լիբանանցի խորհրդապաշտ երիտասարդի եւ ամերիկացի տնօրէնուհիի մը յարաբերութիւնները, որոնց անձնական գրառումներն ու նամակները կը բացայայտեն իրենց փոխադարձ, անքակտելի սերը:

Յետագային, Մարիա Փոփովայի գրախօսակահին մէջ կը կարդանք:

Իր մահէն շուրջ դար մը ետք, լիբանանցի, ամերիկաբնակ նկարիչ, բանաստեղծ եւ փիլիսոփայ Խալիլ Ճպրան (6 Յունուար 1883-10 Ապրիլ 1931) կը շարունակէ մնալ մարդկութեան համար ճշմարտութիւնը եւ կատարելութիւնը մեկնաբանող ամենէն սիրուած ձայներէն մէկը: Յաւանաբար մեզի ծանօթ, սիրուած գրողը՝ Ճպրանը, թռիչք առած չըլլար արուեստի ասպարէզին մէջ, եթէ չյայտնուէր իր մեծագոյն պաշտպանը, մայրուն գործընկերու անսովոր սիրելի՛ բարերար եւ արուեստի շատագով Մերի Էլիզապէթ Յասքըլը:

Յասքըլ եւ Ճպրան հանդիպեցան 10 Մայիս 1904-ին, ընկերոջ մը արուեստանոցը: Յասքըլ երեսուամեկ տարեկան էր, իսկ Ճպրան՝ հազիւ քսանմեկ: Տպաւորուած Ճպրանի արուեստով, Յասքըլ տեղւոյն վրայ առաջարկեց Ճպրանը դրկել Փարիզ՝ գեղանկարչական մասնագիտութեան հետեւելու՝ անոր տրամադրելով ամսական 75 տոլար կրթաթոշակ, ինչ որ համարժէք է այսօրուան մօտ 2000 տոլարին: Ընդարան ընդունեց առաջարկը: 1908-ին, նախքան Փարիզ մեկնելը, ընկերոջ մը ուղղած իր նամակին մէջ, ճըպրան Յասքըլը կը նկարագրէր որպէս «**Յրեշտակ մը, որ զիս կ'առաջնորդէ դէպի փառաւոր ասպագայ եւ կը հարթէ իմ ինքնակրկն եւ տնտեսական յաջողութեան ճամբան**»: Փարիզ ժամանելէն կարճ ժամանակ անց ան կը գրէր. «**Պիտի գայ այն օրը, երբ պիտի հաստատեն, որ «Արուեստագետ դարձայ Մերի Յասքըլին շնորհիւ»**»:

Իրականութեան մէջ Յասքըլի գեղուն ձեռքերը կը ճիւղաւորուէին նոյնքան սիրով պատարուն իր սրտէն, այն բարի սրտէն, որուն անմիջապէս պիտի սիրահարէր Ճպրան: Յասքըլ իրենհամար անելին էր քան բարերարուհի մը: Յարագատ հոգի մըն էր, անսովոր քնքշանքով յատկանշուող կին մը, իսկ ամենակարեւորը, մարդ մը, որուն հոգիին խորքը կը ցանկար իջնել ու պեղել անոր ծերպերը, ապա բարձրանալ անոր բարձունքները՝ զինք լիարժէքօրէն հասկնալու: Այդ ներթափան-

աւելի մօտենալ թեզի, արտայայտել անձնական ապրումներս, դուն կը սաւառնիս հեռուներ ու անհասանելի կը դառնաս»:

«**Բայց թեզ հետս կը տանիս**», պատասխանեցի: **Ապա անէցուցի, որ միակ փափաքս մեր բարեկամութիւնը կայուն պահելն է, որովհետեւ չեմ ուզեր փճացնել մեր լաւ ընկերութիւնը սիրային անյաջող յարաբերութեան մը հետեւանքով: Այսպէս արտայայտուեցայ, երբ Խալիլ պարզեց իր միտքն ու խոստովանեցաւ սերը: Յաջորդ օրը կրկին հանդիպեցանք ու ես «Այո՛» ըսի»:**

Յասքըլ եւ Ճպրան (գործ՝ Ճպրան Խալիլ Ճպրանի)

Նոյն տարուան գարնան, անոնց յարաբերութիւնը ամենէն որոշիչ շրջադարձը ապրեցաւ: Անոնց արմատական որոշումը, վերջիվերջոյ չամուսնանալն էր, այլ մնալ միմեանց մտերմագոյն գործընկերը կեանքի մէջ: Այս որոշումին տուն տուող պատճառը, որ Յասքըլ բանաստեղծական շունչով արտայայտած էր Ապրիլ 1911-ի օրագրութեան մէջ, սիրահարած կնոջ վեհանձնութեան գլխաւոր արտայայտութիւնն էր:

«**Ինծի կը թուի, որ հասած է այն պահը, երբ աշխարհը Խալիլին դիմաց լայնօրէն պիտի բանայ իր դռները, պիտի սիրէ զինքն եւ իր սրտին մէջ Խալիլին աշխատանքը պիտի յորդի: Կը խորհիմ, որ Խալիլի ապագան հեռու չէ արդէն:**

Ուստի որոշեցի հետեւիլ Աստուածային նախախնամութեան. հաստատապէս բացառեցի անոր կինը ըլլալու կարելիութիւնը: Եւ հակառակ անոր, որ ամէն առտու կ'արթննայի հոգոյս ներքին արցունքներով ողորդած, համոզուած էի, որ ճիշդ էմ, եւ արցունքներս ուրախութեան նշաններ են, ոչ թէ ապագայ ցաւի կամ զղջումի: Իմ տարիքը մեր միջեւ բարձրացած պատնէշ մը կրնար ըլլալ պարզապէս, մեր ամուսնութեան արգելքը: **Չիս մտահոգողը ոչ թէ տարիքս էր սակայն, այլ այն, որ Խալիլին վստահաբար կը սպասէ այլ սեր մը, տարբեր ինծի հանդէպ տածած իր սերէն: Անոր կը սպասէ, վստահաբար, սիրոյ յայտնութիւն մը եւ այդ յայտնութիւնն է, որ պիտի մղէ զինք ամուսնութեան: Իր մեծագոյն գործը պիտի ծնի այդ ամուսնութենէն, մեծագոյն երջանկութիւնը, լիարժէք կեանքը՝ նոյնպէս: Եւ այդ երջանկութիւնը տարիներու հեռաւորութեան վրայ չէ: Իմ է իր վերջնական սիրոյ միջեւ քայլ մը կայ հաւանաբար, ու հակառակ անոր, որ իմ զգայուն աչքերը կու լան, եւ ուրախութեամբ կը խորհիմ իր երջանկութեան մասին: Չեմ ուզեր, որ Խալիլ իմը մնայ, որովհետեւ զիտեմ, որ այդ սերը, այդ**

կինը տեղ մը հասակ կ'առնէ ու կ'աճի իրեն համար, իսկ Խալիլ կը հասունայ անոր համար»:

Յաջորդ օրը Յասքըլ Ճպրանին կը փոխանցէ իր զգացականօրէն երկիմաստ, սակայն իմացականօրէն հաստատ որոշումը ու կը գրէ. «**Թէեւ սիրտս կը ցանկայ, որ զինք ամէն գնով համոզեն, այդուհանդերձ, զիտեմ, որ ի վերջոյ զիս պետք չէ համոզեն**»: Ան Խալիլին հրաժէշտ տալու պահը կ'արձանագրէ օրագրին մէջ:

«**Ճպրան լացաւ, իսկ ես թաշկինակ մը տուի անոր, որ արցունքը սրբէ: Ան խօսելու կարողութիւն չունէր: Իմ խօսքերն ալ կիսատ կը մնային յաճախ, ու ինք սրտնեղած կը փորձէր այդ բացը գոցել. «Մերի՛, զիտեմ, որ չեմ կրնար ոչ մէկ բան ըսել, երբ այսպիսի հոգեվիճակի մէջ եմ**»: Ու դժուարաւ բառ մը անէցուց: Միակ մեկնաբանութիւնը զիս սիրելն էր: Երբ ամէն ինչ աւարտին հասաւ, զիրկս բացի անոր, իսկ ան շուտով զիս իր մէջ առաւ, մեր սրտերը միութարուեցան: Երբ ուշացաւ իր խօսքը, անոր աչ քափը մօտեցուցի շորթներուս, արցունքներս յորդեցան ու զիս անելի մօտեցուցին իրեն: Յամբուրեցի անոր հրաշալի ձեռքը, ինչպէս յաճախ կը փափաքէի համբուրել, բայց երբեք չէի համբուրած, որովհետեւ հպումս իսկ շատ կը յուզէր զինք: ... Բաժանման պահուն, դրան մօտ կրկին լացի, մինչդեռ ան աչքերս սրբելով «Մերի՛, Մերի՛, Մերի՛» կը կրկնէր: Սեկնումի պահուն ինքզինք գտաւ ու ըսաւ. «Այս երեկոյ ինծի նոր սիրտ նուիրեցիր»:

Ընանալէս ետք, արցունքներուս վրայ յանկարծ մեծ խաղաղութիւն մը իջաւ եւ լոյս մը մարեցաւ, եւ եւ Ճպրան այդ լոյսին մէջն էինք, ու կրկին լացի, «**Շնորհակալ եմ, Տէր իմ, շնորհակալ եմ**», ըսի: Երջանկի էի: Կը հասկնայի, որ հրաժարած էի իրմէ, սակայն այդ որոշումը մեզ երբեք չէր հեռացուցած, ընդհակառակն՝ մեզ անելի մօտեցուցած էր իրարու:

Գիտէի, որ մեր յարաբերութիւնները անհատնում էին»:

Յետագային Յասքըլ կ'անդրադառնայ իր որոշումին ըսելով. «**Միակ փափաքս մեր գիտակցական միասնութեան շարունակականութիւնը պահպանելն էր**»:

Յասքըլի այս միտքը, որ կը բխէր իր անմասցորդ սիրոյ վեհութենէն, ի վերջոյ Ճպրանը կ'առաջնորդէր դէպի առողջ յարաբերութեան մը հիանալի եւ յաւերժական խորհուրդը:

Ամուսնութիւնը բացառելու անոնց որոշումէն ամիս մը ետք, Ճպրան Նիւ Եորքէն «գիտակցական միասնութեան շարունակականութիւն»ը ակտուոր ապափսի նամակ մը կը գրէ Յասքըլին:

«**Այս պահուս թանգարանէ վերադարձայ: Օ՛, որքան կ'ուզէի այդ գեղեցիկ իրերը թեզի հետ տեսնել: Մենք օր մը միասին պետք է դիտենք այդ բոլորը: Ինքզինքս այնքան միանակ կը զգամ: Երբ միանակ ըլլամ, կը կանգնիմ արուեստի մեծ գործի մը դիմաց: Դրախտին մէջ անգամ պետք է ունենաս սիրելի ուղեկից մը, որպէսզի լիարժէքօրէն վայելես գայն:**

Գիշեր բարի, սիրելի՛ս: Կը համբուրեմ ձեռքերդ ու աչքերդ»:

ԻՆՉ ԿՐՍԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

ԽՈՅ

Այս շաբաթ ընկերային հարցերով պիտի ծանրաբեռնուի ձեր առօրեան: Խոհեմությամբ եւ համբերությամբ ելք կարելի է գտնել:

ՑՈՒԼ

Եղանակի փոփոխությունը դրական ներգործություն պիտի ունենայ ձեր հոգեկան աշխարհին վրայ: Աշխույժ եւ նախաձեռնող պիտի ըլլաք այս շաբաթ:

ԵՐԿՈՒՐԵԱԿ

Սիրոյ տօնին առիթով պիտի վերանորոգէք ձեր խոստումը եւ ամրապնդէք կապը ձեր ընտրեալին հետ:

ԽԵՑՁԵՏԻՆ

Բարեկենդանի հաւաքոյթի ընթացքին բոլորին ուշադրութեան առարկան պիտի դառնաք թէ՛ ձեր գրաւչութեամբ եւ թէ՛ մտայնացումներով:

ԱՈՒԻՇ

Երբեմն հապճեպով որոշումներ կ'առնէք, առանց խորանալու անոնցմէ: Այս պատճառով ալ խիստ քննադատութեան կ'ենթարկուիք:

ԿՈՅՍ

Թոյլ մի՛ տաք, որ պաշտօնի բարձրացումը ձեր հաւասարակշռուած դատողութիւնը խախտէ: Կրօնը դատեցէ՛ք, որպէսզի պահպանէք ձեր ժողովրդականութիւնը:

ԿՇԻՈՔ

Անիմաստ ընկերային յարաբերութիւններուն վերջ տուէ՛ք: Ընկերներն ալ պէտք է ճշգրտօրէն ընտրել, որպէսզի անոնք ձեր իմացական եւ հոգեկան աշխարհը գունաւորեն:

ԿԱՐԻՃ

Անարդարութիւններուն դիմաց լուռ մի՛ մնաք, այլ պէտք է մարդիկ ձեզ կրաւորական պիտի համարեն ու կորսնցնեն ձեզի հանդէպ վստահութիւնը: Լռութիւնը միշտ ալ ոսկի չէ:

ԱՂԵՂՆԱՌՐ

Խոչընդոտները շատ են, բայց ձեր աշխատանքին ընթացքը յաջող է այս շաբաթ: Աստիճանաբար կրնաք շրջանցել դժուարութիւնները: Համբերող եւ յարատեւող եղէ՛ք:

ԱՅՅԵՂՋԻՐ

Մոռցուած սեր մը պիտի թակէ ձեր սրտին դուռը եւ քաղցր յուշեր արթնցնէ: Պիտի վերաշխուժանան ձեր նախկին յարաբերութիւնները:

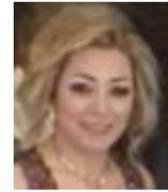
ՁՐԻՈՍ

Անվստահելի մարդոց ձեր անձնական հարցերը մի՛ պատմէք: Անոնք կրնան շահագործել ձեր բարի սիրտը:

ՁՈՒԿ

Նոր գործի հրաւեր մը պիտի ստանաք, ինչ որ պիտի բարելաւէ ձեր տնտեսական վիճակն ու ընկերային դիրքը:

Սոնա Տէր Պողոսեան-Տարաքճեան

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՄԱՆԴԱԿԱՆ ՏԻԿՆԻԿՆԵՐ

Հայաստանի տարբեր շրջաններուն մէջ, Բարեկենդանի ավանդույթներուն մէջ գոյութիւն ունեն երեք տիկնիկներ՝ Ուտիս տատիկը, Պաս պապիկը կամ Ակլատիզը, որոնք խորհրդանշական տեղ կը գրաւեն Բարեկենդանի տօնակատարութիւններուն մէջ:

Ուտիս տատիկը կը համարուէր ճոխ կերակուրներ հովանաւորող տիկնիկը, որ հրապարակ իջնելով, մարդոց խորհրդանշան կը հրաւիրէր:

Ուտիս տատիկը Բարեկենդանի օրերուն բոլորը կերուխումի կը հրաւիրէր: Իսկ Բուն Բարեկենդանին, Ուտիս տատիկը հանդիսաւոր կերպով կը գլորէին սարի բարձունքէն դէպի վար:

Հրապարակ կը հանէին Պաս պապիկը կամ Ակլատիզը, որ Պահքի հովանաւոր տիկնիկն էր: Այս մէկը կը պատրաստէին սոխով կամ գետնախնձորով, մէջը կը խրէին եօթը փետուր, ապա անոր հագուստը կը դասաւորէին ու զինք տան առաստաղէն կը կախէին երգելով.....

«Տատը գևաց շերտիդ ձեռքին, Պապը եկաւ չոմբախն ուսին»:

Ակլատիզը կը պատրաստուէր ընդհանրապէս ծերունիի տեսքով: Ան կ'ունենար փարթամ, սպիտակ մօրուք եւ հագուստ՝ երկարած թելերով, որոնցմէ քարեր կը կախէին:

Երբ քարերը կախէին, մանուկները կ'երգէին. «Ակլատիզ, վրանը վիզ եկաւ մեզ հիւր՝ կախուաւ երդիքիս»:

Եօթը փետուրները կը խորհրդանշէին Մեծ

Պահքի 7 շաբաթները:

Իւրաքանչիւր շաբթուան վերջը կը պոկէին մէկ փետուր: Փետուրը պոկելու արարողութեան կ'ուղեկցէին յատուկ երգեր:

Իւրաքանչիւր փետուր հանելէ ետք կ'երգէին. «Ճիճու ճիճուարա՛նք դուրս, Ցորեն, գարին՝ ներս»:

Այս խօսքերը արտասանելէ ետք փետուրը կը կտրտէին եւ մէկ կողմ կը նետէին:

Ակլատիզը կը կատարէր Մեծ Պահքի հսկիչին դերը, Ակլատիզով յաճախ կը վախցնէին մանուկները:

Կարգ մը մարդերու մէջ՝ Պաս պապիկը մեծ շերտիկով կը հարուածէր Ուտիս տատիկին, տունէն դուրս կը վտարէր զինք, այն պատրուակով, որ ան պահքի շրջանին մանուկներուն իւրոտ եւ մտտ կերակուրներ կը պատրաստէ:

Իսկ Մեծ Պահքէն ետք ուրախ եւ առոյգ տատիկը կը վերադառնար եւ մածուկի իւրոտ շերտիկով կը հարուածէր Պաս պապիկին գլխուն, այս անգամ զինք դուրս վտարելով տունէն:

ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՄՆԵՐ

Բարեկենդանին կը պատրաստէին թատերական ներկայացումներ՝ ծիծաղաշարժ կատակներով քննադատութեան կ'ենթարկէին մեծաւորները եւ իշխանութիւնը: Ամեն մարդ առանց վերապահութեան կ'արտայայտէր իր միտքը, մէկ կողմ դնելով պետական կամ եկեղեցական կանոնները: Կը պատրաստէին դրօշներ եւ զինանշաններ:

Յաճախ կը կատարէին նաեւ կենցաղային նիւթերով թատերախաղեր: Օրինակ՝ «Խնամախօս» ներկայացումը Մարաշի մէջ:

Կիները բահը կ'անցնէին կնոջ կամ նորահարսի հագուստին: Անոր գլուխը կը ծածկէին գանազան քողերով ու ծածկոցներով:

Նորահարսը կը պտտէր գիւղի ամբողջ թաղերը, ետքը բակին մէջ կը կանգնէր եւ միւլէտ երեկոյ գիւղացիները իր շուրջը կը պարէին:

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ՈՒՏԵՍ

Բարեկենդանի առաջին օրը ընդունուած էր գաթայ ու հալվա պատրաստել:

Երեկոյեան կ'ունէին կաթնապուր եւ մածուկ: Նախապատուութիւնը տրուած էր ձաւարով կամ համեմունքներով խորոված ոչխարին:

Բուն բարեկենդանի երեկոյեան սովորութիւն էր խաշուած հաւկիթ ուտել եւ այդպիսով խորհրդանշանաբար փակել:

«Մեր բերանները կը փակենք սպիտակ հաւկիթով,

Աստուած արժանացնէ կարմիր հաւկիթով բանալու գանոնք»:

ՏՕՆԸ

Հրապարակի մէջ կը կազմակերպէին տարատեսակ խաղեր, պարեր, թատերական ներկայացումներ՝ դիմակահանդէսներ:

Բարեկենդանը, ամեն բանէ առաջ, ազատութեան օր էր:

Բուն Բարեկենդանին յաջորդօրը, ժամերգութեան ընթացքին, եկեղեցւոյ խորանին վարագոյրը կը զոցուի եւ խորանը կը ծածկուի միւլէտ քառասունօրեայ պահքի ավարտը:

Այս ժամանակ կը մատուցուի փակ պատարագ, Ս. Պսակի արարողութիւններ տեղի չեն ունենար, կ'արգիլուի նաեւ մատաղ կատարելը:

Մարզական

Ռաֆֆի Սիլահեան

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԵՆ

- Սուրիոյ ֆուտբոլի Դաշնութիւնը Սուրիոյ հաւաքականի նոր մարզիչ նշանակեց Ղասան Մաաթուքը, որ փոխարինեց պաշտօնազուրկ եղած Թիթա Վալերիօն: Ղասան նախապէս մարզած է Դամասկոսի Ուահտէն:

- Ուրբաթ օր Զալէպի Իթթի-հատ ակումբի ֆուտբոլի խումբի մարզիչ Անաս Սապունիին ներկայացուց իր հրաժարականը: Վարչութիւնը զինք փոխարինող նշանակեց երիտասարդական խումբի մարզիչ Մասն Ռաշտը:

- Սուրիոյ ֆուտբոլի Ա. դասակարգի ախոյեանութեան մրցումներուն, Զալէպի Իթթիհատը անգամ մը եւս չկրցաւ յաղթական ավարտել իր խաղը եւ 1-1 հաւասարութիւն արձանագրելով դուրս եկաւ մրցումէն: Նոյն արդիւնքով ավարտեցաւ Աֆրինի եւ Նաուաիրի հանդիպումը: Դամասկոսի Ուահտէն 2-0 արդիւնքով զիջեցաւ Ուասպէին, իսկ Թշրինը 1-0 արդիւնքով յաղթեց Ֆթուէին: Ադիսակի առաջին դիրքը կը գրաւէ Ուասպէն, անոր կը յաջորդէ Թշրինը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՎԱՐԱԶԴԱՏ ԼԱԼԱՅԵԱՆ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԾԱՆՐԱՄԱՐՏԻ ԱԿՈՅԵԱՆ

Հայաստանի ծանրամարտի հերթական առաջնութիւնը տեղի ունեցաւ Երեւանի ողիմպիական հերթափոխի պետական մարզահամալիրին մէջ: Ներկաները մեծ խանդավառութեամբ հետեւեցան գերծանր կշիռքի ծանրորդներու մրցումներուն:

Հայաստանի ախոյեան դարձաւ Վարազդատ Լալայեան, անոր յաջորդեցին Գոռ Մինասեանն ու Սիմոն Մարտիրոսեանը: Մնացեալ ծանրութեան կարգերուն ոսկի մետալի արժանացան Մարթիկ Յակոբեան (55 քկ.), Անդրանիկ Պապեան (61 քկ.), Գոռ Սահակեան (67 քկ.), Արմէն Գրիգորեան (73 քկ.), Ռաֆիկ Յարութիւնեան (81 քկ.), Յակոբ Մկրտչեան (89 քկ.), Դաւիթ Յովհաննեսեան (92 քկ.), Արսէն Մարտիրոսեան (102 քկ.) եւ Սամուէլ Գասպարեան (109 քկ.):

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ՉԵԼՍԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱԿՈՒՄԲԵՐՈՒ ԱԿՈՅԵԱՆ

Պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, Անգլիոյ Չելսիին յաջողեցաւ տիրանալ աշխարհի ակումբներու ախոյեանութեան, ավարտական մրցումին պարտութեան մաստէլով Պրագիլի Փալմըրը՝ 2-1 արդիւնքով: Հանդիպումի առաջին կիսախաղը ավարտեցաւ 0-0 արդիւնքով, 55-րդ վայրկեանին, Չելսիի խաղացող Լուքաքուն նշանակեց կազմին առաջին կողմը, որմէ 10 վայրկեան ետք Ռաֆայէլ Վիկան արձանագրեց հաւասարութեան կողմը: Չոյգ խումբերը յաւելեալ ժամանակաշրջանի խաղարկութեան անցան, 12-րդ վայրկեանին Չելսիին տուգանային հարուածով նշանակեց յաղթանակի կողմը եւ հանդիպումը շարունակեց մինչեւ ավարտ 2-1 յաղթանակով: Նշենք, թէ Չելսի երրորդ անգլիական ակումբն է, որ կը տիրանայ աշխարհի ակումբներու ախոյեանութեան: Նախապէս տոյն տիտղոսին արժանացած են Մանչեսթըր Իւնայթըտը 2008-ին եւ Լիվըրփուլը 2019-ին:

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԽ 378)

Պատրաստեց՝ Մարինա ԶիլԱբօշեան-Պօղիկեան

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1									■			
2		■		■		■					■	
3			■						■			
4					■				■		■	
5						■			■			
6					■		■				■	
7	■			■	■	■	■				■	
8	■		■									
9								■	■			
10						■	■	■	■			
11			■	■	■	■	■					■
12										■		

Հորիզոնական

- Դերենիկ Դեմիրճեանի թատերախաղերէն, որուն դէպքերը տեղի կ'ունենան Զին-Ջուղա քաղաքին մէջ: Տօթ:
- Անգոր:
- Ցաւի ճիչ: Անձնական դերանուն: Կրկնուած ձայնաւորներ: ՄԵԿը:
- Շատ բարակ: Սիւսմանքի ծննդավայրը:
- Անմիջապէս: Առաջին կիկը:
- Բեռի տակ ծռիլ: Լուսինի բակ:
- Ձայնանիշ:
- Հոչակաւոր:
- Միշտ աճող: Հակառակ՝ շաղկապ:
- Անսահման: Ոչխարի բուրդ՝ խուզուած ու մաքրուած:
- 420: Վշտալի:
- Սաստիկ ծեծի ենթարկել: Ճափոնական թատրոն:

Ուղղահայեաց

- Արքունի պահակ: Ոտանաւորի տողերուն սմանահնչիւն վերջաւորութիւնը, որ կը կրկնուի երկու կամ ավելի անգամներ:
- Ասացուածքը կ'ըսէ. «..... ըսածդ կ'լոր է, խորի՛, վերջը գ'լորէ»: Իգական օտար անուն:
- Իրերայաջորդ տառեր: Սուրբ Պատարագի բաժակ: Հակառակ՝ յոգնակերտ մասնիկ:
- Հակառակ՝ իգական օտար անուն: Երաժշտական ձայնանիշ:
- Աշակերտ: Հակառակ՝ 5100:
- Հող: Ձայնաւոր տառեր: 6001:
- Կարող: Բաղաձայն տառեր: Տարածքի միւտոր:
- Հաց: Կրկնուած բաղաձայններ: Հակառակ՝ շաղկապ:
- Ահաւասիկ: Եւս:
- Իրարմէ բաժնել: Հակառակ՝ ձայնանիշ:
- Գիշերը լուսաւորող արբանեակ:
- Տաղանդաւոր:

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԽ 377)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ը	թ	ա	ղ	բ	ա	լ	ե	ա	ն		
2	ն	մ	ռ	ա	յ	լ	ր	ր				
3	տ	ր		տ	ա				կ	ա	ր	ս
4	ր	ո	պ	է		ե	ս		մ	ր	ա	
5	ա	ա	ր		ե	պ		ա	ր			
6	ն	ե	տ	ա	ր	դ	ի	2	դ			
7	ի	ո	ս	պ	ն	լ	ո	ր	ա			
8	ո	լ	ա	ր	դ		ա	տ	ր			
9	2	ա	թ	ե	ր	տ		լ	ա			
10	ո	ս	կ	ի	ա	պ	ր	2	ա	ն	պ	
11	գ	յ	ա	ր					ե	լ	ա	
12	ի	ն	ե	ց	ո	լ	կ		ղ	ա	տ	

ԼՈՒՐԵՐ

Երկուբերօր 21/2

10° 17°

Երեքբերօր 22/2

9° 18°

Չորեքբերօր 23/2

9° 18°

Հինգբերօր 24/2

7° 16°

Ուրբաթ 25/2

4° 14°

Շաբաթ 26/2

5° 16°

Կիրակի 27/2

6° 15°

ՏԵԱՌՆՆՂԱՌԱՋԻ ՆԱԽԱՏՈՆԱԿ ԲԵՐԻՈՅ ՀԱՅՈՅ ԹԵՄԷՆ ՆԵՐՍ

Կիրակի, 13 Փետրուար 2022-ի յետմիջօրէին, Բերիոյ Յայոց Թեմի ճեգիրէ շրջանի, Լաթաքիոյ, Քեսապի եւ Յալէպի բոլոր եկեղեցիներէն Ներս հանդիսաւորապէս յիշատակուեցաւ քառասնօրեայ Մանուկ Յիսուսի տաճար ընծայման տօնը՝ Տեառննղառաջը:

Բերիոյ Յայոց Թեմի Բարեչան Առաջնորդ Գերշ. Տ. Մասիս Սրբ. Եպս. Չօպուեան Յալէպի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ հանդիսապետեց Տեառննղառաջի Նախատօնակի արարողութեան եւ օրուան խորհուրդը ուղղեց հոծ բարեպաշտներուն:

Եկեղեցւոյ դպրաց դասին կողմէ հնչեցին Յիսուս Մանուկի տաճար ընծայումը նկարագրող շարականներ, ղեկավարութեամբ՝ դպրապետ բարշ. տոքթ. Սարգիս սրկ. Իսկէնեանի:

Նախատօնակի արարողութեան աւարտին կատարուեցաւ Անդաստանի կարգ, որուն ընթացքին օրհնուեցան աշխարհի չորս ծագերը:

Սրբազան Յայրը օրուան խորհուրդը պարզաբանեց ներկաներուն, յայտնելով, որ Յիսուս Մանուկին տաճար այցելութեամբ Աստուծոյ հետ հանդիպում տեղի ունեցաւ: Ան դիտել տուաւ, որ հազարաւոր ուխտաւորներուն մէջէն Սիմէոն ծերունին եւ Աննա մարգարեուհին իրենց հաւատքին շնորհիւ արժանի դարձան կենդանի աչքերով տեսնելու Յիսուս Մանուկը:

Մասիս եպիսկոպոս յայտնեց, թէ Տեառննղառաջի տօնը լուսաւորուելու եւ ծառայելու օր է, որպէսզի Քրիստոսի Նման մեր կեանքերը ընծայաբերենք Աստուծոյ եւ Անոր կամքը կատարենք:

Սրբազան Յայրը աղօթեց, որ Ամենակալը օրհնէ եւ պաշտպանէ մեր մանուկները, երիտասարդները եւ հաստատուն պահէ լուսաւորչեան կանթերը վառ պահող Յայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին:

Սուրբ Խորանի կանթերին լոյսով Առաջնորդ Սրբազան Յայրը լուսաւորեց հաւատացեալներուն մոմերը, ապա հանդիսաւոր թափօրով ուղղուեցաւ դէպի Կրթասիրաց Ս. Զեմպերճեան Երկրորդ Վարժարանի բակը, ուր տեղի ունեցաւ խարոյկի աւանդական հրավառութիւն, որուն ընթացքին Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ դպրաց դասը ներկաներուն մասնակցութեամբ երգեց «Ուրախ Լեր» շարականը, «Կիլիկիա» մաղթերգը, «Տէր Ողորմեա՛ն» եւ Տէրունական աղօթքը: Տօնակատարութիւնը վերջ գտաւ Յայաստանի Հանրապետութեան Օրհներգի միասնական երգեցողութեամբ:

Տեառննղառաջի աւանդութեան համաձայն, հաւատացեալները իրենց նորածին երեխաները ընծայաբերեցին Սուրբ Խորանին, ստանալու աստուածային օրհնութիւնները: Անոնք Քրիստոսի լոյսը խորհրդրդանշող ճրագը իրենց տունները տանելով օրհնեցին Նաեւ իրենց օճախները:

